

คุณค่าชีวิต

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๘

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากุด อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังธรรม คุณค่าของชีวิต คุณค่าของชีวิตนะ ชีวิตนี้มีคุณค่ามาก ส่วนใหญ่จะทุกข์มาก เกิดมาแล้วก็ชีวิตนี้คืออะไร เกิดมาทำไม เกิดมาแล้วต้องผจญกับชีวิตไง ชีวิตนี้มีคุณค่ามากเลยเพราะเกิดมาแล้ว

ถ้าไม่เกิดนะเราไม่ได้เกิด ดูพืชพันธุ์ในทะเลทราย เวลาฝนตก ไม่มี ทะเลทรายเหมือนกับไม่มีสิ่งมีชีวิตเลย แต่เวลาฝนตกลงไปเรามีพันธุ์พืช พืชทะเลทรายจะเจริญขึ้นมาในทะเลทราย เป็นสิ่งมหัศจรรย์ นี่ชีวิตพยายามจะแสวงหาที่เกิด

แม้แต่สิ่งที่ไม่มี ดูว่าไม่มีเลย แต่มันมีเมล็ดพรรณของเขา มีเชื้อไขของเขา เวลาเจอน้ำเข้าไป พอมีน้ำพรมเข้าไป ฝนตกนี้ ทั้งๆ ที่เป็นทะเลทรายนะ นี่ยังมีชีวิตเกิดขึ้นมาแล้วดำรงเผ่าพันธุ์ของเขา อยู่สภาวะแบบนั้นกลางทะเลทราย นั่นคือชีวิต สิ่งที่มีชีวิตแต่ไม่มีวิญญาณครอง เขายังมีความมหัศจรรย์ เกิดขึ้นมาแล้วจะมีความสุขมาก พืชทะเลทรายก็อาศัยสิ่งนี้เป็นอาหารดำรงชีวิตกันไป นี่ชีวิต แต่มนุษย์นี่มีจิต มีความรู้สึก สิ่งที่มีชีวิตที่มีวิญญาณครอง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะนะ ชีวิตขององค์เจ้าชายสิทธัตถะเวลาพราหมณ์พยากรณ์ ถ้าไม่ได้ออกบวชจะเป็นจักรพรรดิ ถ้าออกบวช ถ้าออกแสวงหาโมกขธรรมจะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ฟังชีวิตนี้น่าสลดสังเวช น่าสยดสยองนะ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช้ชีวิตแบบจักรพรรดิ จะเป็นจักรพรรดินะ ชีวิตนี้ก็ต้องตายไป

แต่อัญญาโกณฑัญญะ พราหมณ์ทั้งแปด พยากรณ์เป็นกรณีเดียวเลย เพราะว่าต้องเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแน่นอนๆ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิ

การมา ท่านพระโพธิสัตว์ จะตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยสัจจะความจริงอยู่แล้ว แต่ผู้ที่พยากรณ์ยังพยากรณ์เป็นสอง ชีวิตที่การใช้ชีวิตใ้ ใช้ชีวิตแบบจักรพรรดิก็ใช้ชีวิตแบบโลก

ก็เหมือนกับที่เป็นกษัตริย์ที่เป็นในปัจจุบัน ชีวิตของกษัตริย์ มันสถาปนาขึ้นได้ แล้วการแก่งแย่งกัน ในสมัยโบราณกษัตริย์ก็มีการยึดอำนาจกันแย่งกัน สิ่งนั้น เพราะอะไร เพราะมีกิเลส ค้นหาความทะยานอยาก สิ่งทีกิเลสหาความทะยานอยากในหัวใจนี้จะทำสิ่งใดก็ได้เป็นประโยชน์ของตัว กิเลสนี้เป็นสิ่งที่น่ากลัวมาก

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีโอกาสนะ จะได้ขึ้นเป็นกษัตริย์ แต่หัวใจก็เรียกร้องในการออกประพฤติปฏิบัติ เห็นไหมการใช้ชีวิตใ้ ออกไปสมบุกสมบัน สมบุกสมบันเพื่อจะหาสิ่งที่ ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ชีวิตนี้คือการเกิดและการตาย แต่สิ่งที่ตรงข้ามกับไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มันอยู่ที่ไหน สิ่งนี้เป็นคุณค่าของชีวิต เพราะมีชีวิตมีความรู้สึก เอาสิ่งที่มีความรู้สึกนี้ออกไปแสวงหา

เวลาออกประพฤติปฏิบัติ คูลี สมัยพุทธกาลที่เขาทรมานร่างกายกัน เขาพยายามทรมานร่างกายกันนะ ว่าสิ่งใดที่ทรมานร่างกายเป็นตบะธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็อดอาหาร อดนอน กลั้นลมหายใจถึงสลบถึง ๓ วัน นี่สิ่งที่เป็นวัตถุ สิ่งที่เป็นร่างกายมันเป็นสิ่งที่เหมือนกับสิ่งทีวัตถุต่างๆ ร่างกายก็เหมือนกัน เป็นธาตุอันหนึ่ง แต่ธาตุอันนี้เป็นความมหัศจรรย์

มนุษย์นี้เป็นมหัศจรรย์มาก สิ่งทีการเกิดและการตายเป็นสิ่งทีมหัศจรรย์ เรื่องของชีวิตนี้มหัศจรรย์มากเลย แต่เวลาเกิดขึ้นมาแล้วก็บ่นเพื่อรำพันกันว่าเป็นความทุกข์นะ สิ่งที่เป็นความทุกข์ สิ่งทีคนเกิดมา มีบุญเกิด มีบุญพาเกิด เขาก็มีความสุขสมความปรารถนาของเขาพอสมควรพอสมควรเท่านั้นเพราะจะมีความสุขขนาดไหน

แม้แต่เวลาชีวิตมีความสุขเพลิดเพลิน เราเคยคุยกับพวกทีเขาว่า เขาไม่มีความสุขทีเลย นี่เขาว่าเขาไม่มีความสุขทีเลยนะ เขาเกิดมาเขามีเงินมีทอง แล้วชีวิตสมรสของเขาก็มีความสุขมหาศาลเลย เราบอกเป็นไปไม่ได้ เราบอกเป็นไปไม่ได้เลย

สิ่งที่ว่าเธอจะไม่มีความสุขเลยเธอ จะไม่มีความสุขจนมัวใจเลยเธอ มันเป็นไปได้หรือก
 ปรอก แต่เวลาไล่ต้อนไป เขายอมรับ เขาบอกว่าเขาเป็นผู้ที่มีฐานะ เขามีเงินมากแล้วเขาก็มีชีวิต
 สมรสที่สมบูรณ์มาก สิ่งใดก็สมบูรณ์มาก ไม่มีความสุขทุกข์ ความทุกข์ไม่มี

ในหมู่คณะเขา เขาคูยกัน ในหมู่คณะเขา เขายอมรับว่าเขามีความสุขมาก เขาถึงแปลกใจพา
 มาหาเรานะ เราบอกว่าเป็นไปไม่ได้ เป็นไปไม่ได้! ไม่เชื่อ! เป็นไปไม่ได้เลย! แต่พอพูดกันไปแล้ว
 ยอมรับว่าทุกข์ สิ่งที่ไม่ยอมรับว่าทุกข์เพราะมันมีความสุขเศร้าใจ มีความเศร้าหมองในหัวใจ จะเกิด
 มาขนาดไหนจะมีความสุขขนาดไหน จะมีฐานะจะเป็นผู้ที่เขายอมรับขนาดไหน ก็ว่าเหว่นะ สิ่งที
 ว้าเหว่นในหัวใจ นี่คือการทุกข์ใจ

ชีวิตนี้ถ้ายังมีลมหายใจเข้าและลมหายใจออกอยู่นี้ ชีวิตนี้ยังดำรงอยู่ ถ้าดำรงอยู่เรามีโอกาส
 เราแสวงหาสิ่งที่เป็นโอกาสกับชีวิต แต่ถ้าเป็นการแสวงหาทางโลก จะใช้ชีวิตกันไปทางโลก
 เหมือนกับสิ่งที่ไม่มีชีวิตนะ เหมือนกับสวะลอยน้ำไป สิ่งทีสวะ สิ่งทีเป็นขยะ สวะลอยไปตาม
 แม่น้ำ มันไปตามกระแสน้ำพัดไปนะ เราใช้ชีวิตทางโลกจะเป็นอย่างนั้นนะ เราว่าสิ่งนี้เป็น
 ประโยชน์นะ เราสร้างฐานะ เราสืบสกุล เราทำให้สกุลเรามีชื่อเสียง ทำให้สกุลเรามีความมั่นคง นี่
 ความคิดของเรา นี่ความคิดของโลก คิดได้ขนาดนี้นะ คิดได้ขนาดนี้เพราะสิ่งนี้เป็นการดำรงชีวิต

คนเกิดมาต้องมีอาหาร ต้องมีที่อยู่อาศัย ต้องมีสถานะทางสังคม ทุกอย่างต้องมี ก็แสวงหา
 กันไป มันจับต้องได้ มันเป็นวัตถุ มันเป็นที่การเชิดหน้าชูตา โลกธรรม ๘ สรรเสริญ นิินทา สิ่งที
 ลาก เลื่อมลาก สิ่งนี้มันมีอยู่โดยดั้งเดิม มันเหมือนสวะ เหมือนสวะจริงๆ นะ เกิดมาใช้ชีวิตกันไป
 อย่างนั้น เหมือนกับลอยไปในวัฏฏะ สวะมันลอยไปในแม่น้ำนะ ลอยไปในแหล่งน้ำ แหล่งน้ำขึ้น
 มันก็พาขึ้น แหล่งน้ำลงก็พาหลงเพราะอะไร เพราะมันเป็นสิ่งทีไม่มีชีวิตใจ

แต่ชีวิตเรานี้ลอยไปในสวะ สวะนี้ สวะเหมือนชีวิตเราลอยไปในวัฏฏะ วัฏฏะเป็นสิ่งที่ยาว
 ไกล เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมต่างๆ ลอยไป ลอยไปตามแต่กิเลสตัณหาความทะยาน
 อยากมันพาไป ทั้งๆ ทีเป็นบุญกุศลนะ สร้างคุณงามความดี มันก็เกิดตายๆ เหมือนกับสวะลอยไป
 เลย แต่โลกมองไม่เห็นใจ

โลกเขาใช้ว่าชีวิตนี้คืออะไร เขาก็สงสัยของเขานะ เขาก็มีความสุขของเขาในหัวใจว่า สิ่ง
 นี้เป็นความทุกข์ๆ แต่จะแสวงหาอย่างไร มันไม่มีศรัทธา ไม่มีความเชื่อ ทั้งๆ ทีเรามีคุณ มีอำนาจ

ศาสนา เพราะเกิดมาทั้งกลางพุทธศาสนา การเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์แล้วพบ
พระพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนตรงที่ไหนล่ะ

พระพุทธศาสนาคือ ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ พุทธ
ศาสนายู่ที่ศาสนาธรรม อยู่ทีคำสั่งสอน อยู่ทีธรรมและวินัยอันนี้ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าวางไว้ละ สิ่งที่เป็นวัตถุ ทั้งๆ ที่เราก็มึ่เลือดเนื้อเชื้อไข เราก็มึ่หัวใจ แล้วร่างกายนี้ก็เป็นวัตถุ
อันหนึ่ง แล้วเราก็มึ่ไปก่อสร้างกันชะใหญ่โตนะ วัดวาอารามสวยวิจิตรพิสดารขนาดไหน มันเป็น
บุญนะ

ผู้สร้าง สร้างสิ่งที่เป็นวัตถุในศาสนานี้เป็นบุญกุศล เพราะมีการสละ กั๊วสวะไง เพราะสละ
เป็นบุญกุศล สิ่งที่เป็นสิ่งประกอบขึ้นมาเป็นตึก เป็นโบสถ์ เป็นวิหาร สิ่งนี้ก็คืออิฐ หิน ทราช ปูน
เราสละ เราออกจากแรงงานของเรา เราก็มึ่บุญกุศล บุญกุศลก็ส่งให้จิตนี้เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์
เป็นพรหม มันก็ลอยไปๆ เราเห็นขนาดนั้นไง เห็นไหม

ถ้าเราไปเห็นว่าสิ่งที่เป็นศาสนวัตถุเป็นตัวศาสนาที่ไม่ใช่ ถ้าไปเห็นสิ่งที่เป็นบุคคล พระ
เห็นไหม ศาสนาต้องมีพระสงฆ์ ถ้ามีพระสงฆ์อยู่แล้วนี่เป็นศาสนา สิ่งนี้เป็นศาสนา พระสงฆ์ สิ่ง
ที่เป็นพระสงฆ์ก็เป็นศาสนบุคคล แล้วพระสงฆ์ทำอะไรละ พระสงฆ์ก็ต้องประพฤติปฏิบัติ
พระสงฆ์ก็ต้องค้นคว้า พระสงฆ์นี้เป็นผู้สืบทอดศาสนาแต่ได้ลัทธิธรรมของศาสนาหรือยัง "รสของ
ธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง" ได้สัมผัสธรรมไหม ถ้าได้สัมผัส สัมผัสธรรม ธรรมอยู่ที่ไหนล่ะ ธรรมนี้
เป็นศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเราเชื่อ

ศาสนธรรมซึ่กลับมาที่หัวใจของเรา หัวใจของเรา หัวใจที่ตัวที่เกิด สิ่งที่ว่าคุณค่าของชีวิต
คือการมีลมหายใจเข้าและลมหายใจออก คือชีวิตยังดำรงอยู่ไง สิ่งมีชีวิตดำรงอยู่นี้ ชีวิตนี้มันจะ
แสวงหาได้ ถ้าแสวงหาทางวัตถุ แสวงหาทางโลกมันก็เป็นโลก ถ้าเราอยู่กับโลกโลกเป็นใหญ่ เรา
จะมองแต่เรื่องความเป็นใหญ่ของโลก โลกเป็นใหญ่ ถ้าโลกเป็นใหญ่

ถ้าธรรมเป็นใหญ่ละ สิ่งทีธรรมเป็นใหญ่ มันจะสะเทือนหัวใจใจ ชีวิตของเราไม่ใช่สวะ
อันหนึ่ง เหมือนกับสวะที่ลอยไปในน้ำอันหนึ่งที่มันลอยไปตามกระแสน้ำแล้วแต่มันจะผูกพันไป

ชีวิตนี้ก็เหมือนกันไม่ลอยไปในวิญญูจะจนกว่ามันจะตายไป จนกว่ามันจะสิ้นอายุไข สิ้นอายุ
ไขตายไป มันก็เกิดดำรงสถานะที่ว่า จิตนี้ไม่มีวันตาย จิตนี้ไม่มีวันตาย สวะมันย่อยสลายแล้วมัน

หมด นี่พืชพันธุ์กลางทะเลทรายสิ่งที่เป็นความมหัศจรรย์ของเขา เขาก็มีวันหมดอายุของเขา เหมือนกัน เขาหมดถึงหมดเชื้อของเขา

แต่จิตนี้ไม่มีวันหมดเลย จิตนี้มันจะมีสสารอันนี้ ธาตุรู้อันนี้ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พุทธะนี้แหละ ตัวผู้รู้นี้ สสารความรู้ี้มันจะไปตามสภาวะของมัน

ชีวิตที่ว่าดับแล้วนะ ตายแล้วดับแล้ว ถ้าตายแล้วดับแล้วมันสิ้นสุดกัน เราก็จะต้องมีความพอใจตามสภาวะแบบนั้น สิ่งนี้เป็นสิ่งที่เกิดจากจินตนาการ เกิดจากความคิด เกิดจากกิเลส เกิดจากการเห็นแก่ตัว เกิดจากการที่ว่ากิเลสมันปิดบังตัวแล้วมันก็ว่ามันฉลาดใจ ว่าทีนี้ตายแล้วก็จบกัน ตายแล้วก็จบกัน

เวลาคนเกิดขึ้นมา มันเกิดมาจากไหนล่ะ เวลามันเกิดมา มันมีสถานะต่างๆ กัน มันมีความคิดต่างกัน มันมีโอกาสต่างกัน ความต่างกันอันนี้ ผู้ที่ขณะที่มีชีวิตอยู่ ที่ว่าชีวิตนี้ตายแล้วจะสิ้นสุด ถ้ามันได้ทำคุณงามความดีของมัน มันได้สละทานของมัน เหมือนกับผู้ที่มีความเห็นในทางศาสนวัตถุ เขาได้สร้างสิ่งที่เป็นศาลาโรงธรรม สิ่งที่เป็นสาธารณะประโยชน์ คนที่เขามาใช้สาธารณะประโยชน์นั้น มันเหมือนกับเราไปเช่าที่เขา เราต้องจ่ายเขาตลอดไป

นี่ก็เหมือนกันเราไปอาศัยของๆ เขาอะ เขาได้สร้างสิ่งนี้ให้เราได้อาศัย นั่นสิ่งที่ว่าเราต้องไปเช่าที่เขา เราต้องจ่ายเป็นเงิน แต่อันนี้มันเป็นเราใช้ของเขา มันมีกรรมของเขาก็เหนือเรา เราจะไม่เชื่อเขา เราจะเห็นคุณงามความดีของเขาขณะที่เราตายไป ผู้ที่ได้สละนั้นเขาก็เกิดตายๆ ไปในวัฏฏะนั้น

สิ่งที่เกิดตายในวัฏฏะเขาสร้างสมขนาดไหน นี่พระโพธิสัตว์ทำอย่างนี้ พระโพธิสัตว์ สิ่งที่จะปรารถนาเป็นพระโพธิญาณ สิ่งที่จะเกิดศรัทธาความเชื่อ เกิดความมรรคญาณขึ้นมาในหัวใจ มันต้องสะสมสิ่งนี้กลับมาไง สะสมสิ่งเหล่านี้ นี่หัวใจเล็กๆ หัวใจเป็นผู้ที่หัดพัฒนาขึ้นมา สะสมขึ้นไปจนกว่าจะมีโอกาสขึ้นมาในหัวใจ มีศรัทธาความเชื่อ แล้วจะย้อนกลับมาเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง นี่ศาสนธรรม ศีล สมาธิ ปัญญา

สิ่งที่ ศีล สมาธิ ปัญญา ศีล.. ศีลคืออะไร ศีลคือแล้วบังคับตัวเองให้ตัวเองลำบากเปล่า ผู้ทำตามความพอใจของเรา เราคิด เราปรารถนาสิ่งใดเราก็ทำของเราตามปรารถนาของเรา กิเลสมันจะออกแ่งนั้นนะ

แต่ถ้าคนมีอำนาจวาสนานะ ศิลคือความปกติใจ เวลาทุกข์ เวลาฟุ้งซ่าน เวลาจิตจินตนาการไปตามแต่กิเลส มันจะคิดไปมหาศาลเลย แต่ถ้าเรารักษา ศิล ปกติ จากที่ว่าร่างกายปกติ เราไม่ทำผิด ศิล เราไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่อะไร นี่เป็นกายกรรมนะ

มโนกรรมละ มโนกรรมถ้ามันมี ศิล บริสุทธิ์ในหัวใจ คิดดี คิดอกุศล คิดทำให้หัวใจฟุ้งซ่าน อันนี้เป็นอริสิด สิ่งนี้มันเป็นผิดปกติแล้วถ้าผิดปกติมันก็ฟุ้งซ่านออกไป ตั้งสติยับยั้งมัน สิ่งที่ยับยั้งมัน นี่สิ่งที่ป็นงานภายในเป็นงานที่ละเอียดอ่อนมาก

สิ่งที่ละเอียดอ่อนมันจากคนที่ทำงานความละเอียดอ่อน คุณ บุคคลที่เขาจะทำงานที่เป็นความที่ละเอียดอ่อน เขาต้องมีสติ เขาต้องมีความมุมานะของเขา เขาต้องฝึกฝนจากงานหยาบๆ เข้าไป

นี่ก็เหมือนกัน งานหยาบๆ ก็งานแบกหาม งานสิ่งนั้นก่อสร้างบ้านเรือนก่อสร้างสิ่งถาวรวัตถุงานหยาบๆ เราไปเห็นเขาว่า "พระก่อสร้าง โอโฮ! ทำงานมาก คนนี้สร้างจรโรงศาสนา" นี่เราก็มองจากสายตาของเรา

แต่พระนี่ไม่ทำอะไรเลย วันๆ เห็นแต่เดินไปก็เดินมา ไม่ได้ทำประโยชน์อะไรกับสังคมเลย นั่นแหละเขาจะสร้างศาสนธรรมในหัวใจของเขา เพราะอะไร เพราะเขาทำงานภายใน ถ้าทำงานภายใน สิ่งทำงานภายใน โอกาสเกิดเพราะมีศรัทธา มีความเชื่อ สิ่งที่มีศรัทธาความเชื่อเกิดจากไหนละ เกิดจากเราต้องการสร้างสมของเรามาเนะ มีคุณค่ามาก ถ้ายังมีโอกาส มีประโยชน์ในการประพฤติปฏิบัติเนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกประพฤติปฏิบัติ ไปศึกษากับอาจารย์ดาบส ศึกษาจนได้ฌาน ได้สมาบัติ จนอาจารย์ดาบสบอกว่า "ได้เหมือนเรา ได้เหมือนเรา สั่งสอนได้เหมือนเรา" เจ้าชายสิทธัตถะไม่เชื่อสิ่งนั้น ออกประพฤติปฏิบัติต่อไป คั่นคว้าของเจ้าชายสิทธัตถะเอง สิ่งที่เป็นสมาบัติ ความสงบของใจมันมีความสุข มีความร่มเย็นในหัวใจนะ คนถ้าไม่มีอำนาจวาสนามันก็ต้องพอใจสิ่งนี้ เพราะสิ่งนี้เราทำมา ขนาดที่ว่าสิ่งนี้เราพยายามคั่นคว้า พยายามยับยั้งใจ ยับยั้งความคิดจนมันสงบของมันได้ แต่เจ้าชายสิทธัตถะไม่เชื่อสิ่งนั้น สิ่งนี้ ทั้งๆ ที่ปฏิบัติ ทั้งๆ ที่มีมีความสุขในหัวใจขณะที่มีสติยับยั้งได้

แต่เวลาออกมาแล้วเพราะอะไร เพราะมันยังมีความรู้สึก มีอารมณ์ อารมณ์ความรู้สึกนี้มันจะพาเกิด ความเกิดคือความคิดเกิดในใจ ถ้ามันดับสิ่งที่มันไม่มีเชื้อไข มันต้องไม่มีสิ่งชักนำ ไม่มีสิ่งชักนำ คือหัวใจมันต้องปล่อยวางหมด มันต้องว่างหมด มันต้องไม่มีเชื้อไขขับเคลื่อน

แต่เนี่ยยังมีขับเคลื่อน สิ่งที่มันไม่คิด เพราะมันยับยั้งไว้เท่านั้น เจ้าชายสิทธัตถะถึงออกแสวงหาต่อไป ออกพยายามประพฤติกปฏิบัติต่อไป จนเจ้าชายสิทธัตถะไปหาที่ไหนก็ไม่มีใครทำ ไม่มีใครสั่งสอนได้ ย้อนกลับมาพิสูจน์ด้วยตัวเอง พิสูจน์ด้วยตัวเองจนถึงที่สุด ทำลายกิเลสในหัวใจ ทำลายกิเลสในหัวใจด้วยมรรคญาณนะ ด้วยอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค อริยสัจ มรรคตัวนี้สำคัญมาก

หัวใจของศาสนา คืออริยสัจ อริยสัจนะ สัจจะความจริงธรรมชาติที่เป็นสัจจะ สัจจะที่เขาพิสูจน์กันนะ อันนั้นสัจจะปลอมๆ เพราะมันเปลี่ยนแปลง มันแปรสภาพ ไม่มีอะไรสิ่งใดคงที่ เพราะมันอยู่ใต้กฎของอนิจจัง “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นมันต้องดับไปเป็นธรรมดา” มันต้องแปรปรวนเป็นธรรมดา ธรรมชาติเป็นสภาวะแบบนั้น มีดวงว่างลมหดับไปตามธรรมชาติของมัน แดคร้อน อากาศทรงตัว หมุนไป ลมเกิด สัจจะนี้เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง สมมุติตลอดไปเลย สิ่งสมมุติมันเป็นไปตามสัจจะอย่างนั้น นี่คือสัจจะโดยสมมุติใจ

อริยสัจจะมันเห็นสภาวะต่างๆ จากภายใน มันทำลายเชื้อไขจากหัวใจ ทำลายสิ่งที่ว่า สิ่งที่ยับเคลื่อน ที่จิตนี้เกิด ชีวิตนี้คืออะไร นี่ตัวจิตนี้ตัวเกิด ตัวเกิดตัวตาย เรายังมีโอกาส เพราะเรายังไม่ตาย เราจะแสวงหาสิ่งนี้

ถ้าแสวงหาสิ่งนี้แบบเจ้าชายสิทธัตถะ มรรคญาณทำลายกิเลสจนอวิชชาขึ้นขาดออกไปจากใจ เป็นไก่อตัวแรกเจาจากฟองของอวิชชาออกมานะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ "ไม่มีบุคคลผู้ใดที่จะยกมือไหว้ได้เลย" เพราะอะไร เพราะสิ่งนั้นเขามีกิเลสเต็มหัวใจใจ เขาจะไม่รู้สิ่งใดๆ เลย เขามีคบอด แต่อันนี้หัวใจสว่างโล่ง เสวยวิมุตติสุขนะ เสวยสุขมาก

เพราะสุขของโลก สุขโดยสัญญา สุขโดยขันธ สุขเวทนา ทุกขเวทนา มันต้องมีอันกระทบใจ ต้องมีตัวจิตกับตัวขันธ คือความพอใจ สังขาร ปปรุงแต่ง ความพอใจ ความสุข ความทุกข์ ความทุกข์สัมผัสก็ทุกข์ ความสุขสัมผัสก็สุข สุขเวทนาคือ อารมณ์สัมผัสสิ่งใดพอใจก็มีความสุข สุขแบบโลกๆ นี่ถึงว่าสุขที่แท้จริงของโลกไม่มี มีแต่ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่และทุกข์ดับไป

แต่ขณะที่ขาดออกไปจากใจ อวิชชาทำลายออกไปจากหัวใจทั้งหมด ความสุขจริงๆ เพราะมันไม่กระทบสิ่งใดเลย มันทรงตัวอยู่ของมันเอง นี่วิมุตติสุข เสวยวิมุตติสุข สุขมาก...สุขมากจนคิดว่าสิ่งนี้จะสอนใครได้ สุดท้ายแล้วพรหมนิมิตหนึ่ง แล้วถึงตัวเอง...เห็นว่าผู้ที่ควรแก้ประพฤติกปฏิบัติ ผู้ที่มีสถานะจะรับรู้ได้มีอยู่ เล็งญาณจะสอนใครก่อน จะสอนอาฬารดาบส เพราะอะไร เพราะเขาเคยทำสมาบัติได้ เพราะทำสมาบัติ ศีล สมาธิ ปัญญา

ถ้ามีสมาธิ มีพื้นฐานของใจ สิ่งที่มีพื้นฐานของใจควรแก้การทำงาน ถ้าได้วิชาการมรรคญาณ อันนี้เข้าไปนะ สิ่งนี้จะเข้าไปทำลายกิเลสได้ จะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาได้นะ จะสอนอาฬารดาบส ก็ตายเสียแล้ว จะสอน...ทั้งคู่นั้นตายเสียแล้ว คำว่า"ตายเสียแล้ว" ชีวิต คุณค่าของชีวิต ถ้ามีชีวิตมีความรู้สึก สิ่งนี้ก็สอนกันได้ สิ่งนี้ก็รับรู้ได้ เพราะจิตตัวผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มันสามารถจะสัมผัสได้ มันสามารถแก้ไขของมันได้ สิ่งที่แก้ไขคือตัวจิตแก้จิต มรรคญาณเกิดจากหัวใจแล้วมันจะทำลายกิเลสในหัวใจ

แต่อฬารดาบสตายไปแล้ว พอตายไปแล้วทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตามไปสอนคนตายล่ะ เพราะตายไปแล้ว ได้สมาบัติขณะที่ตาย จิตหมดจากอาฬารดาบส ดับขันธจากอาฬารดาบส

ถ้าไปเกิดเป็นบนพรหม สิ่งที่ไม่เกิดบนพรหม จากอาฬารดาบสไปเกิดบนพรหมไม่ใช่อาฬารดาบสแล้ว ก็เป็นพรหม ก ก็ได้ พรหม ข ก็ได้ เห็นไหม จะเป็นพรหมไหนก็ได้ เพราะเขาเปลี่ยนจากอาฬารดาบสเป็นพรหม แล้วถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปสอน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปได้หมดละ วัฏฏะนี้ไปได้หมด ถ้าจะไปสอน ก็เป็นคนแปลกหน้าเพราะเขาไม่ใช่อาฬารดาบส เขาได้สัญญาใหม่ ได้ภพใหม่ ได้สถานะใหม่ สิ่งที่ยังไม่เข้าใจ เว้นไว้แต่เขามีบุญกุศล เขามาฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ เทวดา อินทร์ พรหมมหาศาลเลย ได้สำเร็จมหาศาล สำเร็จมหาศาลอย่างนี้เพราะเขามีสถานะ เขามีศรัทธาของเขา เขาได้สร้างขึ้นมาแล้วร้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ

แต่ขณะที่เกิดไป มันเป็นสถานะใหม่ๆ อย่างนี้มันไม่ใช่คนเก่า แต่จิตดวงเดิม จิตนี้ดวงเดิมแล้วไปเกิดในสถานะใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงไม่สอนคนตายไป ตายแล้วไม่ต้องสอน ตายแล้วไม่มีโอกาส น่าเสียดายเพิ่งตายไปเมื่อวานนี้ น่าเสียดายเพิ่งตายไปเมื่อเจ็ดวันนี้ คน

ตาย ตายก็ได้สถานะใหม่ ภพใหม่ จิตนี้เกิดตลอดเวลา จิตนี้ไม่มีช่องว่างเลย ขณะเกิด คับจากชีวิต ในปัจจุบันนี้ สัมภเวสีเกิดไปติดเป็นสัตว์ เป็นเทวดา อินทร์ พรหม แล้วแต่จิตมันจะสภาวะไป เห็นไหม ในวิภวัญจะเหมือนกับสวะที่มันลอยไปในวิภวัญจะมันไม่เคยดับ สิ่งนี้ไม่เคยดับนะ จิตนี้ลอยไปในวิภวัญจะเหมือนกับสวะที่ลอยไปในน้ำเลย สวะลอยน้ำแล้วชีวิตเราในปัจจุบันนี้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปตรัสรู้ในภพของมนุษย์ นี่ภพของมนุษย์ เพราะมีร่างกายกับจิตใจ มีร่างกายนะ ร่างกายมันต้องอาศัยอาหาร อาศัยเครื่องนุ่งห่ม อาศัยสิ่งต่างๆ ต่อไปเราต้องแสวงหา มันเป็นการวัดบารมีไง

ผู้ที่เกิดมา เวลาอัศรสาวกต่างๆ มีบุญกุศลมาก เวลาออกบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บริหาร ๘ จะลอยมาเลย พาหิยะพึงเทศน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขณะที่ว่าไปพึงเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปบิณฑบาตอยู่ ขอพึงเทศน์ องค์พระพุทธรูปเจ้า บิณฑบาตอยู่ ขอให้บิณฑบาตก่อนแล้วค่อยเทศน์ให้ทีหลัง

คนเราถ้าเกิดมา การเกิดและการตายมันเป็นสิ่งที่น่าอันตรายมาก ขอให้เทศน์บัดเดี๋ยวนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เทศน์ให้พาหิยะฟัง พาหิยะสำเร็จเป็นพระอรหันต์เลย แปลงวาจาขอบวช องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก "เธอไม่มีบริหาร ๘ จะบวชอย่างไร" ไปหาบริหารนะ บริหาร ๘ บาตร จีวร สิ่งที่เป็นประคดเอน บริหาร ๘ หาอยู่นี้ควายขวิดตาย ขณะที่ควายขวิดตาย พระอรหันต์นะ

สิ่งที่เกิดขึ้นมานี้ต่างๆ กัน นี่คือการสร้างสมไง จะสิ่งที่ว่าเวลาพระอัศรสาวกอย่างพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ลอยมาเองๆ สิ่งนี้ลอยมาเองเพราะอะไร สิ่งนี้ลอยมาเองเพราะบุญกุศลสร้างมา สิ่งของใครสร้างมาสภาวะแบบใดจะเป็นสิ่งที่ว่า สิ่งของใจดวงนั้นไง นี่คุณค่าของชีวิต

ถ้าทำคุณงามความดีไว้ สิ่งนี้ไม่สูญสลาย กรรมคือการกระทำ ถ้าเราทำกรรมคุณงามความดี คุณงามความดีต้องสะสมมาตัวจิต ตัวจิตนี้เป็นตัวรับรู้ตลอดเวลา เราจะทำด้วยความรู้หรือไม่รู้ จะเข้าถึงตัวจิตแต่ แต่ด้วยเพียงความรู้ ความตั้งใจ ความเจตนา เหมือนกับเราเปิดกว้าง เปิดกว้างสิ่งนั้นจะเข้ามาได้มาก

แต่เราทำโดยไม่เข้าใจ ทำแต่เป็นประเพณีวัฒนธรรม อันนั้นก็เป็นอันหนึ่งนะ สะสมลงที่ใจทั้งหมด สิ่งที่จะสะสมลงที่ใจจะเป็นอำนาจาสนา ทำให้เรามีศรัทธาความเชื่อ ถ้าเรามีศรัทธามี

ความเชื่อ เราจะมองชีวิตไปอีกแง่มุมหนึ่ง ถ้าเราไม่มีศรัทธาความเชื่อเข้าไปวัดวาอาราม ก็ไปเพื่อจะให้ตัวเองมีประสบความสำเร็จทางธุรกิจ ประสบความสำเร็จทางโลก

สิ่งที่ประสบความสำเร็จทางโลกนั้นมันเป็นสิ่งที่ กรรมนะ ทำคุณงามความดีนะ เราเข้าวัด ไม่เข้าวัด สิ่งนั้นจะเป็นประสบความสำเร็จอยู่แล้ว แต่เราเข้าวัดมันเป็นผลปัจจุบันใจ ในศาสนาของเรา สอนเข้ามามีการชำระกิเลสจากภายใน ความสุขอันยอดเยี่ยม ความสุขอันแท้จริง

ความสุขอันแท้จริงคือ ความสุขจากสุขของใจ แต่เราเข้าวัดเข้าวา เราก็จะหาความสุขจากภายนอก ความสุขจากภายนอกคือ สิ่งที่ว่า ประรณาสั่งใด ประรณาสั่งต่างๆ ที่เราแสวงหาทางโลกแล้วจะประสบความสำเร็จ เราอยากจะมีความสุขอย่างนั้นไง เราเองตั้งเป้าผิด เราเองแสวงหาในสิ่งที่ผิด ทั้งๆ ที่เราเป็นชาวพุทธนะ

เราเป็นชาวพุทธ เราเกิดมาพระพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนเรื่องของปัญญา ปัญญาไม่ให้เชื่อสิ่งต่างๆ เจ้าชายสิทธัตถะเวลาตรัสรู้ขึ้นมาแล้ว ไม่เชื่อเรื่องของพราหมณ์ พราหมณ์ก็บอกเลย พราหมณ์ แพศย์ ศูทร เกิดจากโอฐ เกิดจากไหล่ เกิดจากหน้าแข้ง เกิดจากต่างๆ เกิดแล้วดีโดยเป็นชาติการเกิดไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิเสธนะ ปฏิเสธแบบ...คนเราอยู่ที่การทำดีและทำชั่ว

การเกิด เกิดขึ้นมาแล้วแต่กรรมของผู้ที่เกิด ปฏิเสธประเพณีวัฒนธรรมสมัยพุทธกาลนั้น ปฏิเสธสิ่งที่ความเชื่อของกิเลส ปฏิเสธทั้งหมดเลยเพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาในหัวใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้เรื่องของจิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุญเพนิวาสานุสติญาณย้อนไปในอดีตชาติสร้างสมบุญญาธิการมาอย่างไร เกิดตายมาขนาดไหน เห็นหมด แล้วถ้าเกิดถ้าไม่ตรัสรู้ จดอุปปาทญาณก็เห็นหมด สิ่งนี้มันเป็นสัจจะความจริงของวิญญูที่ เป็นสวะที่ลอยไปในน้ำนั่นนะ ชีวิตนี้ลอยไปในวิญญูนี้มาตลอด

วิญญู คือห้วงกรรมของมัน ห้วงกรรมของมันด้วยมรรคญาณในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปตื่นตื่น จะไปเห็นความเป็นไป ที่เขาโกหกมดเท็จกันโดยอวิชาที่มาหลอกลวง แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปเชื่อ

เขาได้อย่างไร ถึงมีความเห็นจริงจากภายใน ถึงโต้แย้ง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนออก
บิณฑบาต ถ้ามีเวลา จะไปโต้แย้งกับพวกเดียรฉัตรต่างๆ

สิ่งที่เดียรฉัตรต่างๆ เพราะอะไร เพราะเขาก็เป็นนักบวช เขาก็ปฎิญาณตนว่าเขาเป็นนักบวช
แล้วในหน้าที่ต่างๆ เขาก็เป็นพระอรหันต์ พระอรหันต์นะ หันต์ของเขาคือหันต์อยู่ในใต้กฎของ
อวิชา คือสิ่งที่ป็นตรรกะ เป็นที่ความคิดของเขาขึ้นมา

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรา มีทั้งภายนอกและภายใน ภายนอกคือ สิ่งที่ว่า
สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง คือ ขั้น ๕ ที่จะเทศนาว่าการใด ภายในคือ หัวใจที่ผ่องแผ้ว
หัวใจที่ความรู้จริงอันนั้น แต่มันเป็นกรรมของสัตว์ใจ กรรมของสัตว์คือสิ่งที่เขาสร้างสมของเขา
มาอย่างนั้น เขามีทิฐิมานะ เขาไม่มีความเห็นเชื่อ ไม่เชื่อปัญญาญาณขององค์สมเด็จพระสัมมา
พุทธเจ้า ขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้มาที่เผยแพร่ธรรมอยู่ มันก็มีเจ้าลัทธิต่างๆ มีผู้
ที่กระทำ มีผู้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในนอกรอยมหาศาลเลย

ในปัจจุบันนี้ก็เหมือนกัน ในปัจจุบันนี้เห็นไหมเราว่าศาสนาทั้งพุทธกาล ศาสนาเจริญ
ขึ้นมาหนึ่ง ที่มีครูบาอาจารย์ออกประพฤติปฏิบัติ เราก็ได้ประพฤติปฏิบัติแล้วประพฤติปฏิบัติ
ดี

ถ้าเราใช้ชีวิตโดยความสุขเอาเผากิน แม้แต่เป็นพระผู้ที่ออกบวชเปล่งวาจาจะ เวลาออก
บวชขอรัตนตรัย บวชเป็นสามเณรก่อนแล้วอุปสมบทเป็นพระแล้วใช้ชีวิต องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าก็บอกไว้ เป็นนิสสัย ๔ อภินิสงส์ ๔ สิ่งที่ต้องทำและสิ่งที่ไม่ควรทำ

ถ้าเราเชื่อฟังสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ การดำรงชีวิตไป บอกทุกข์บอกสิ่งต่างๆ ให้ออก
แสวงหา ออกแสวงหาที่ไหนล่ะ? ออกแสวงหาในหัวใจใจ เราต้องออกทุกข์ ทุกข์เพื่อหาอะไร
เพื่อหาหัวใจนี้ หัวใจนี้มัน...ถ้าอยู่คลุกคลีในหมู่คณะ อยู่คลุกคลีในโลกนี้มันนอนใจ มันว่ามัน
อบอุ่น ทั้งๆ ที่มันเศร้า ทั้งๆ ที่มันว่าเหวณะ แต่ขณะที่เข้าหมู่คณะ มันก็อาศัยสิ่งนี้แอบอิง กิเลสนี้
ร้ายนัก

ถ้าเราออกทุกข์ ออกวิเวกไป ไปอยู่คนเดียวนะ แม้แต่เข้าที่มืดเราก็กว้างแล้ว กว้างสิ่งที่ว่าใน
ที่มืดนั้นจะมีอะไร มันจินตนาการไปทั้งหมดเลย ใจสัตว์ของเรา ใจธาตุรู้เรานี้ ใจผู้พุทธะในหัวใจ

เรา ผิดตัวใหญ่มั่นจะจินตนาการไปว่าสิ่งนั้นน่ากลัว น่าสะพรึงกลัว น่าไปหมดเลย ทั้งๆ ที่ไม่มีอะไรเลย

จิตวิญญาณ สิ่งในโลกของจิตวิญญาณเขาก็มีของเขานะ เขาเห็นภิกษุผู้ที่ออกประพฤติปฏิบัติ ออกแสวงหาโมกขธรรม เขาจะส่งเสริมเพื่ออุทิศบุญกุศลกับเรา แต่มี... ในสังคมทุกสังคมมีคนดีและคนชั่ว เทพก็มีฝ่ายมารและฝ่ายเทพ

นี่ก็เหมือนกัน ผิดที่เขาเป็นพาลก็มี แต่สิ่งที่เป็นพาลก็มี เราแปลงว่าเราเป็นสากยะบุตร ศีล ๒๒๙ สิ่งต่างๆ เราสมบูรณ์หมด เราจะไปกลัวสิ่งใด ถ้าเป็นฝ่ายมารเขามาทำสิ่งใด เราบริสุทธิ์ในศีล บอกเขาถึงกรรมของเขาก็ยังเกิดขึ้น นี้ออกวิเวก ออกประพฤติปฏิบัติเพื่อเหตุ เห็นไหม เหตุของเรา เราจะหาใจของเรา

ชีวิตนี้มีคุณค่ามาก ถ้ายังมีชีวิตอยู่ ยังมีความรู้สึกอยู่ เรายังมีโอกาส โอกาสในการหาคุณธรรมในหัวใจ ไม่ใช่โอกาสหาทรัพย์สมบัติจากภายนอก อาศัยไปชั่วกาลชั่วเวลาเท่านั้น ทรัพย์สมบัติจากภายนอก

คูลี คูอย่างคนทุกข์เจ็บใจ รัฐบาลเขาก็มีเบี้ยยังชีพ เขามีสิ่งต่างๆ เขาเลี้ยงได้นะ สิ่งที่เขาเลี้ยงได้ ชีวิตนี้อยู่ได้ ถ้าการอาศัยปัจจัย ๔ ที่ว่าจะอดตาย เป็นไปไม่ได้หรอก แต่กิเลสมันกลัว มันกลัวอด มันกลัวตายนะ ว่าเรานี้ไม่มีอาชีพนี้มันจะเป็นทุกข์ ทุกข์จนทำลายตัวเอง ทำลายตัวเองนะ แต่อย่างนี้เพราะอะไร เพราะกิเลสไง

มันทุกข์เพราะว่า เวลาเราพลาดจากสังคม กินก็เพื่อเกียรติ เพื่อ काम เพื่อเกียรติ เพื่อศักดิ์ศรี เวลาถ้าเกิดเรามีปัจจัยเครื่องอาศัย ชีวิตนี้ไม่ตายหรอก แต่กิเลสมันไม่พอใจสิ ว่าเรานี้ไม่เทียมเขา มันไปทุกข์ตรงนั้นจนทำลายตัวเองนะ ทำลายตัวเองด้วยกิเลส ด้วยศักดิ์ศรี แต่ไม่ใช่ขาดปัจจัย ๔ ปัจจัย ๔ นี่ดำรงชีวิตได้ สิ่งที่ยังดำรงชีวิตได้ ทุกสังคมเขาก็ให้เกียรติอยู่แล้ว เขาทำให้ได้อยู่

นี่เหมือนกัน ยิ่งพระออกประพฤติปฏิบัติ ยิ่ง...ผู้ที่ต้องการบุญกุศลจากผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจากสัจจะความจริง สิ่งนี้ไม่ต้องไปกังวลเลย สิ่งที่ไม่ต้องกังวลนะ กังวลแต่กิเลสเรา กังวลจากความเป็นไปของหัวใจ มันจะย้อนกลับเข้ามา ถ้ามีความย้อนกลับเข้ามา บวชแล้วไม่ดำรงชีวิต โดยกิเลสค้นหา ผู้ที่ใช้ชีวิตทางโลก

พระก็เหมือนกัน ถ้ายังใช้ชีวิตแบบพระที่ว่ายังคลุกคลีในความเป็นไป นีธรรมและวินัยก็มี อยู่ ศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาก ครูบาอาจารย์ของเราเป็นผู้ชี้สมบัติภายในที่ไม่สนใจนะ ไม่สนใจ บอก ว่าถ้าไม่ได้ศึกษาก่อนจะไม่เข้าใจ ทำอะไรต้องทำด้วยความรู้จริง ทำด้วยความเล็งเล็งสย มันจะ เอาความจริงมาจากไหน ในเมื่อหัวใจมันอวิชชาทั้งดวง อวิชชาครอบงำทั้งหมด มารหัวใจทั้งหมด เลย

ศึกษามา ถ้าศึกษาขนาดไหนนะสิ่งนี้มันจะเป็นสัญญา มันจะเป็นการทำให้กังวล การ ประพฤติปฏิบัติ จิตสงบอย่างนี้เป็นสมาธิไหม อย่างนี้จะเป็นปัญญาหรือยัง อย่างนี้ควรจะทำอย่าง ไรต่อไป มันเป็นวิปัสสนิกขึ้นมา จนเป็นการประพฤติปฏิบัตินี้จะมีปัญหามาก

แต่ในครูบาอาจารย์ของเรา พระปฏิบัติให้ปฏิบัติไปเลย ให้เอาความรู้สึก เอาจากความเป็น จริงนี้เข้าประสบการณ์ของตัว ถ้าประสบการณ์นั้นตั้งสติให้ได้ เราก็คงว่าเราไม่รู้เราจะประพฤติ ปฏิบัติยังไร พุทโธคำเดียว พุทโธๆ พุทโธเห็นไหม

พุทโธจากภายนอกแล้วพุทโธจากภายใน พุทโธจากภายนอกคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้า เรากล่าวกำหนดพุทโธ เป็นพุทโธจิต เป็นกรรมฐาน ๔๐ ห้อง พุทโธ ธัมโม สังโฆ ขาด จากภายนอก แล้วถ้าตั้งสติมันอยู่ที่การตั้งสติ ขณะที่ว่าสติ เวลาเกิดขึ้นมา เราก็คงพุทโธคำแรก ชัดเจนมากแล้วก็อ่อนไปๆ สติมันจะจางไปๆ

สติเกิดจากจิต พุทโธก็เกิดจากจิต เพราะสิ่งนี้เป็นระหว่างขั้นกับจิตสัมผัสสัมพันธ์กัน ถ้า มีขั้นกับจิต เรานึก ความคิดไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ความคิด ถ้าความคิดเกิดขึ้นมา เกิดขึ้นมาเพราะเรา มีศรัทธาเรามีความเชื่อ เราถึงเปล่งคำว่า”พุทโธ”ออกมาได้

ถ้าเราไม่เชื่อนะ เราก็คงแต่ตามจินตนาการของมัน จะออกหาลาภหาสักการะ หาอำนาจ วาสนาต่างๆ โดยมันจินตนาการของมันออกไป แล้วก็สร้างสถานะสร้างเหตุการณ์ของตัวเอง ขึ้นมาว่าตัวเองจะเป็นสภาวะแบบนั้น นึกแล้วจินตนาการสร้างโครงการขึ้นมาก่อนแล้วก็ทำตาม ไปอย่างนั้น

แต่ถ้าเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจริง เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจริง ระลึกพุทโธๆ ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะกลับเข้ามาจากหัวใจ เราจะกลับเข้า

มาให้จิตนี้สงบเข้ามาให้ได้ ศีล สมาธิ ปัญญา ให้เราสัมผัสธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นะ ถ้าจิตนี้มันสงบ พุทโธๆ มันสงบมา เราแสวงหาทรัพย์จากภายใน เห็นไหม

การศึกษาเล่าเรียน เขาเอาเหยื่อล่อ เราศึกษาไปแล้วจะได้ขั้นนั้นๆ คำว่าได้ขั้นนั้นๆ ขึ้นมาเพราะอะไร เพราะศึกษาไปท่องจำขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้วก็ได้เกียรติยศ เกียรติศักดิ์ใจ แต่แค่เรากำหนด พุทโธๆ ในหัวใจนี้ เราจะได้อะไรจากโลกเลย

โลกเขาจะไม่รู้หรือว่าพระนี่วันๆ หนึ่งไม่ทำอะไร เดินไปเดินมา นั่งหลับหูหลับตา มันจะเอาความดีมาจากไหน ความดีจากผู้ที่หลับหูหลับตาแล้วก็เดินไปเดินมามันจะเอาความดี ความดีนั้นใครจะไปยกย่อง แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายกย่อง ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายกย่อง ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติสิ่งนี้มันจะไปรู้จริง

สิ่งที่ไปรู้จริงถ้าจิตสงบเข้ามา มันได้สัมผัสสัมพันธ์กับสิ่งที่ป็นสัมมาสมาธิ ถ้าเป็นสัมมาสมาธินั้น พุทโธๆ มีสติพร้อมเป็นสัมมาสมาธิ แต่ถ้ากำหนดออกไป โดยปัญญา ว่าจะใช้ปัญญา ปัญญาใคร่ครวญออกไปโดยกิเลสตัณหาเต็มหัวใจใช้ปัญญา ถ้าอย่างนั้นครูบาอาจารย์ที่มีอำนาจวาสนาจะสอนว่าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ จะเป็นปัญญาวิมุตติ

ถ้ามีสติเห็นการเคลื่อนไปของจิตขณะที่ขั้น ๕ กับจิตสัมผัสสัมพันธ์กันจนถึงที่สุด ถ้ามีสติควบคุมไปมันจะปล่อยวางได้ เพราะธรรมชาติการเกิดมันต้องดับ ความคิด การเกิดในภพหนึ่งก็อารมณ์ความรู้สึกหนึ่ง ความคิดในเรื่องสิ่งใดถึงที่สุดแล้วมันต้องปล่อยวางของมันได้ มันปล่อยวางของมัน เพราะมันคิดถึง...สิ้นกระบวนการมันก็หยุดของมัน

แต่ถ้าคิดไม่สิ้นกระบวนการของมัน ถึงที่สุด ตกใจ เผลอ หรือมีสิ่งใดออกมาทักท้วง มันก็หยุดของมันได้ มันหยุดแน่นอน นี่สิ่งที่หยุดนิ่ง ถึงไม่ใช่วิปัสสนา ความคิดที่คิดตรึกในธรรมก็ไม่ใช่วิปัสสนา มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เพราะมันเป็นสิ่งที่ว่าต้องทำให้จิตสงบเข้ามา นี่ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ถูกต้องนะ

ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ที่ถูกต้อง เลี้ยงชีวิต สัมมาอาชีวะว่าเลี้ยงชีวิตชอบๆ การประพฤติปฏิบัติมันจะชอบมาจากไหนล่ะ ในเมื่อล้มลุกคลุกคลานมา สิ่งที่ว่าศึกษาธรรมมาเอาขึ้น เอาตอนเอาขึ้น เอาภูมิมา แล้วประพฤติปฏิบัติไป ก็ให้คำให้ภูมิไป ในการประพฤติปฏิบัติอย่างนี้จิตมันจะ

สัมผัสอะไรละ มันก็สัมผัสแต่สิ่งที่เป็นสัญญาอารมณ์ มันเป็นการ โกงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเพราะเป็นกรรมและวินัย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุข เพราะใจนั้นชำระกิเลสออกมาหมดเลย แต่ขณะเทศนาว่าการ นี่เป็นเหตุเป็นวิธีการ สอนวิธีการให้ผู้ที่ประพฤติดนตามใจ สิ่งที่เกิดขึ้นตามเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมไว้

ธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงไว้ในพระไตรปิฎกเหมือนกับใบไม้ในกำมือขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัจจะความจริงที่ปิดกั้นสัมผัส มันเหมือนกับใบไม้ในป่ายังอีกมหาศาลเลย แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ให้ผู้ที่เข้าไปสัมผัส ถ้ามาก กล่าวเย็นเยื่อไป สิ่งของมันจะวิตรูการณไปมันจะกว้างไปอีก ถึงบอกว่า หัวใจคืออริยสัจ สิ่งที่อยู่สัจ สติปัญญา ๔ ถ้าจิตสงบขึ้นมาได้ สติปัญญา ๔

ชีวิตนี้คืออะไร ชีวิตนี้ ชีวิตขณะที่มีความทุกข์เห็นไหม ชีวิตนี้เป็นปุณฺณ ปุณฺณคนหนาด้วยกิเลส สิ่งที่น่า...คำว่า”หนาด้วยกิเลส” กิเลสเป็นสิ่งที่ลึกลับ มันเป็นอย่างเหนียวที่มันเกาะเกี่ยวในหัวใจ สิ่งที่คุณที่หนาด้วยกิเลส กิเลสเป็นสิ่งที่หิวโหย หัวใจนี้หิวโหยมีความทุกข์มาก แต่เราไม่เข้าใจเลยนะ เราเข้าใจว่าทำไมเราฟุ้งซ่าน ทำไมเรานอนไม่หลับ ทำไมเราคิดมาก ทำไมความคิดของเราหักห้ามไม่ได้ เพราะมันมีความหนา มันมีความหิวโหยอย่างนี้ไง มันถึงพยายามดิ้น พยายามแสวงหาสิ่งใดมาให้มันได้ดื่มกิน หิวมาก หิวจนอะไรผ่านตาไม่ได้ อะไรผ่านหูไม่ได้ อะไรผ่านลิ้นไม่ได้ จะต้องไปสะสมลงที่ใจแล้วก็จะอยากแสวงหา อยากจะปรนเปรอมัน ให้มันอิ่มพอ ไม่มีวันพอหรอก ใจไม่เคยเต็ม ใจนี้เต็มไม่ได้

แต่ถ้ามีสติ กำหนดพุทฺโธๆ น้อย่างนี้เต็ม ถ้าเรากำหนดพุทฺโธ พุทฺธจริต กำหนดพุทฺโธๆ พุทฺโธคือกรรมฐานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นชื่อขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทฺโธ พุทฺธะ คือ สมณโคตม พุทฺโธๆ สิ่งนี้เป็นธรรม แม้แต่พุทฺโธนี่ก็เป็นธรรม ธรรมคือเราศรัทธาความเชื่อขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ศีล สมาธิ ปัญญา

คำบริกรรมให้จิตเกาะเกี่ยวกัน สัมมาอาชีวะเขาเลี้ยงกันอย่างนี้ สัมมาอาชีวะไม่ใช่เขาวิตกวิจารณ์ไปแล้วก็ว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ อันนั้นกิเลสมันหลอก แต่ขนาดว่าเราขณะกำหนด พุทฺโธๆ พุทฺโธนี่ ขณะที่จิต ขันธ์กับจิตสัมผัสสัมพันธ์กัน เวลาขันธ์กับจิตมันสัมพันธ์กัน มันถึงเกิดความคิดได้ เราปกติเรานั่งสบายๆ ความคิดไม่มี มันไปไหนละ ทำไมความคิดไม่มี ขณะที่เราคิด ความคิดมา

จากไหน นี่ก็เหมือนกันเรานึกพุทโธก็เหมือนกับเราคิดถึงเรื่องสิ่งต่างๆ แต่เราคิดพุทโธแทน เราคิดพุทโธแทน คือเราใช้คำบริกรรมไปให้จิตมันเกาะเกี่ยวกับพุทโธนี้ ถ้าเกาะเกี่ยวกับพุทโธนี้ สิ่งนี้เป็นอาหารที่ไม่มีพิษมีภัยไ้

พุทโธองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะรื้อสัตว์ขนสัตว์ เมตตาสงสารสาวก-สาวกะมาก ต้องการให้รื้อสัตว์ขนสัตว์ รื้อสัตว์ขนสัตว์ สัตว์มันก็ต้องพอใจให้ขนด้วย ไม่ใช่สัตว์...องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะรื้อสัตว์ขนสัตว์ แล้วเราก็นอนจม เมื่อไรจะยกเราขึ้นสักที เมื่อไรจะขนเราไปซักที ก็เลสมันเหยียบหัวให้จมดินไปอีกนะ เพราะเราเองอยาก เราเองคิดจินตนาการไป

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะรื้อสัตว์ขนสัตว์ด้วยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าไปเจือจานในหัวใจ กำหนดพุทโธๆ จนจิตมันจะเริ่มมีคำบริกรรมเกาะเกี่ยว พอเกาะเกี่ยวมันได้กินอาหารที่ไม่เป็นพิษเป็นภัย มันก็เริ่มอิมเต็มมันก็สามารถ...อิมเต็มคือจิตเป็นสมาธิใจ ถ้าจิตเป็นสมาธิ

จิตถ้าหิวโหยมันกระหาย คนกระหาย คุณสิ คนที่หิวน้ำมาก กระหายมาก เวลาเขาเจอน้ำ เขาจะดื่มกินโดยให้สะใจเขาเลย แต่คนที่อิมเต็มเห็นน้ำแล้วก็ปกติไม่เข้าไปดื่มกินน้ำนั้น เพราะในหัวใจเราไม่หิวกระหาย ขณะที่ความคิด คิดอย่างนั้น ที่มันคิดเพราะมันหิวมันกระหายของมัน มันถึงคิดจนที่ว่า...เพราะจิตมันหิวโหย

แต่ขณะพุทโธๆ จนจิตอิมเต็มเป็นสมาธิ สติตั้งมันขึ้นมา จิตจะปล่อยวางต่างๆ เข้ามาปล่อยวางเข้ามาๆ จนขณะแม้แต่นึกคำว่าพุทโธก็ได้ หันๆ ที่เป็นอาหารที่เราเอามาให้หัวใจนี้ได้กินก่อนนะ กินเกาะเกี่ยวกับพุทโธๆ เข้าไปจนอิมขึ้นมา นึกพุทโธก็นึกไม่ได้ นึกไม่ได้เพราะมันเป็นสมาธิโดยเนื้อหาสาระ เป็นพุทโธในหัวใจของนั้น มันเป็นสัจจะความจริงของเขา ไม่ใช่ว่าโดยกิเลสหลอกลวง พุทโธๆๆ แล้วก็กลับไปไง กลับไปนะแล้วพยายามไม่ยอมนึก นี่กิเลสมันเข้าไปแทรกทุกขณะที่การประพฤติปฏิบัตินะ

ถ้ากิเลสมันเข้าไปแทรกในการประพฤติปฏิบัติแล้วเราโดนกิเลสจุกจุกไป แล้วเราจะไปโทษธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้อย่างไร ปฏิบัติมา ๕ ปี ปฏิบัติมา ๑๐ ปีไม่เห็นได้อะไรเลย ก็จะไปได้อะไรละก็กิเลสมันจุกจุกอยู่อย่างนั้นนะ ธรรมไม่เคยจุกเราเลย

ถ้าธรรมจูงเรานะ นี่คุณค่าของชีวิต ในเมื่อยังมีชีวิต เราประพฤติปฏิบัติ เราทำคุณงามความดีของเรา อย่างน้อยเนื้อต่ำใจ ในเมื่อน้ำหยดลงหินทุกวันหินมันยังกร่อนได้ แล้วถ้าการประพฤติปฏิบัติมีสติสัมปชัญญะ การประพฤติปฏิบัติของเรานั้นจะไม่เป็นประโยชน์ เป็นไปไม่ได้ แม้แต่น้ำกัดหินมันยังไม่มีชีวิตนะ มันยังกระทบกันจนมันกร่อนไป แล้วเรต้งใจของเรา เรต้งสติของเรา เราประพฤติปฏิบัติของเรา เราทำคุณงามความดีของเรา มันจะสูญเปล่าไปไหน มันไม่สูญเปล่าไป

มีคุณค่าเพราะเราเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ประพฤติปฏิบัติเพราะจะเอาใจของตัว สมบัติของโลกในวัฏฏะไม่มีสิ่งใดจะมีคุณค่าสมบัติเท่ากับหัวใจของสัตว์โลก เพราะหัวใจของสัตว์โลกมันเข้าไปสัมผัสธรรมได้

ภาษาต่างๆ ของโลกเขา คูนินค้าสิเวลาเขาจะออกขาย ต้องภาษาหีบห่อต้องสวยงาม ต้องประเสริฐเลิศเลอ นี่เขาหลอกกันนะ หลอกให้กิเลสมันวิ่งไปซื้อหาเอามาใช้สอยใจ แต่ขณะที่คุณสมบัติของใจที่มันเป็นภาษาที่เข้าไปสัมผัสธรรม ไม่มีหีบห่อใจ ไม่มีวัตถุใดจะเข้าไปสัมผัสธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เลย

แม้แต่พระไตรปิฎก พระไตรปิฎกที่เป็นตัวพระไตรปิฎกเขาเป็นกระดานนะ เป็นกระดานที่เปื้อนหมึกเฉยๆ นะ ตัวหนังสือไม่มีรสชาติหรอก เขาไม่รู้รสชาติของเขา เขาไม่มีชีวิตจิตใจของเขา แต่เราไปอ่าน หัวใจที่ไปอ่านไปสัมผัสต่างหาก มันถึงรู้รสชาติขึ้นมาว่านี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สะเทือนหัวใจมาก อยากประพฤติปฏิบัติ มีศรัทธา มีความเชื่อ สิ่งนี้ต่างหากในหัวใจ นี่ก็ภาษาอะไร ภาษาคือหัวใจของเราจะสัมผัสกับความรู้ลึกในหัวใจของเรา คือธรรมมันเกิดกับใจ

ถ้าใจมันเกิดจากสภาวะธรรมอย่างนี้ สมาธิเกิดขึ้นมา คุณค่าเกิดขึ้นมา จากปุณฺณถ้าจิตสงบก็ได้เป็นกัลยาณปุณฺณ กัลยาณปุณฺณจะเห็นโทษ เห็นโทษของบ่วงของมาร มารที่ออกไปเกี่ยวเกาะรูป รส กลิ่น เสียง มันออกไปเกี่ยวกับสิ่งนั้น แล้วสติสัมปชัญญะ ความสงบเข้ามาบ่อยครั้งเข้า เห็นโทษของมัน จิตไม่สงบเพราะอะไร เพราะเราออกไปเอา รูป รส กลิ่น เสียง ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะควบคุมเข้ามาบ่อยครั้งเข้า ด้วยความชำนาญ ด้วยความเห็นโทษของมัน จนถึงที่สุดปล่อยวาง เป็นกัลยาณปุณฺณ

ถ้ากัลยาณปุถุชนจะควบคุมหัวใจได้ง่าย ทำสมาธิได้ง่าย สิ่งต่างๆ...ก็ทรงสมาธิได้ดี จิตสมาธิได้ดี จิตทรงสมาธิ จิตนี้ย้อนกลับขึ้นวิปัสสนา ถ้าย้อนกลับวิปัสสนา ย้อนกลับนะ ทวนกระแส

ถ้าย้อนออกส่งออกมา คือจิตมันเวลาวิปัสสนา จิตใช้ปัญญามากเข้ามันจะเสื่อมลง คือพลังงานมันอ่อนตัวลง อ่อนตัวลงมันก็เป็นสัญญา เป็นขันธ์ เป็นสิ่งที่กิเลส ขันธ์ ๕ ที่มีกิเลสครอบงำมันก็เป็นปุถุชน แต่ถ้ามีสติสัมปชัญญะแบ่งแยก แบ่งแยกจนเห็นโทษของมัน เห็นโทษของความคิด เมื่อวานก็คิด ซาติน้ำก็คิด อีก ๕๐๐ ซาติก็ยังคิดอยู่อย่างนั้นนะ มันสะท้อนใจขนาดนั้นนะ มันเตือนให้คิดไง ถ้าเตือนให้คิดมันก็หยุดคิดได้ ถ้าหยุดคิดได้ กัลยาณปุถุชน

กัลยาณปุถุชนเวลาจิตมันจะออกเสวยอารมณ์ มันจะมีสติยับยั้ง มันจะควบคุมสิ่งนี้ ถ้ามันควบคุมสิ่งนี้ ควบคุมได้บ่อยครั้งเข้า ตั้งมันเข้าๆ นี่จิตตั้งมัน ถ้าจิตตั้งมันสมควรแก่การย้อนออกวิปัสสนา ย้อนกลับมาวิปัสสนาจนในใจกลับมาเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม โดยสัจจะความจริง โดยสัจจะความจริงเกิดกิริยาการกระทำของจิต จิตกิริยาของมันวิปัสสนาโดยสัจจะความจริง โดยมัชฌิมาปฏิปทา โดยสัจจะ โดยมรรคญาณ ไม่ใช่โดยกิเลสนะ ถ้าโดยกิเลสมันจะสร้างภาพ มันจะเห็นสภาวะต่างๆ แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเป็นสุภาพบุรุษ มันจะเข้าใจ

จิตถ้าออกไปรับรู้สิ่งภายนอกโดยกิเลสค้นหาทะยานอยากดังออกไป เข้าใจสภาวะปล่อยวางขนาดไหน มันปล่อยวางแบบไม่มีรสชาติอะไรเลย ปล่อยเฉยๆ ปล่อยแบบไม่รู้เหนือรู้ใต้ ปล่อยแบบไม่รู้สิ่งใดเลย

แต่ถ้าเป็นมัชฌิมาปฏิปทา วิปัสสนาโดยของจิต จิตมันจะสัมผัสสัมพันธ์กับ กาย เวทนา จิต ธรรม สิ่งใดก็แล้วแต่ วิปัสสนาด้วยปัญญา ด้วยปัญญามีสัมมาสมาธิรองรับเป็นพลังงาน พลังงานตัวนี้มันจะทำให้ไม่เกิดทฐิ ไม่เกิดตัวตน ตัวตนของเราที่บวกเข้าไป สิ่งที่ยกเข้าไปมักไม่สมดุล

แต่ถ้ามันเป็นไป สัจจะความจริง คือมรรคญาณมันเคลื่อนไปโดยปัญญาญาณ ปัญญาญาณสิ่งนี้มันจะวิปัสสนาไป เวลามันปล่อยวางนะ มันไม่ใช่ปล่อยวางโดยเฉยๆ มันปล่อยวางแล้วมันมีความสดชื่น มันมีความว่าง มันมีความรู้สึกการจางออกไปของตัวตน

สิ่งที่เป็นตัวตน สิ่งที่มีความยึดมั่น สิ่งที่ไม่เข้าใจสิ่งใดๆ เลย เมื่อก่อนไม่เข้าใจ รูปก็ไม่รู้ เสียงก็ไม่รู้ อะไรกระทบนักก็เป็นเราๆ เวลาวิปัสสนาปล่อยเห็นสัจจะความจริง มันต่างอันต่างจริง

เสียงมันก็เป็นเสียง เราก็ไปรับรู้มันเอง เราไปยึดเอง เราไปเกาะเกี่ยวเอง เราไปจินตนาการเอง เราไปนึกว่าเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้เอง มันเห็นสักพักหนึ่ง มันก็ปล่อย เราก็ฉลาดขึ้น

พอเราฉลาดขึ้น ความจำออกไปของกิเลสใจ ถ้าเป็นวิปัสสนาขณะปล่อยวางมันจะเบาลง จางลง สิ่งนี้เป็นสัจจะความจริง ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ นี่คุณค่าของชีวิต

สมบัติจากภายใน สมบัติจากภายนอกเขาแสวงหา เขาแสวงหาด้วยบุญกุศล ด้วยสิ่งที่เป็นไปด้วยอำนาจวาสนาของแต่ละบุคคลไม่เสมอกัน ไม่เท่ากัน การได้มาการเจริญองกามมาจากสัมมาอาชีวะนี้ทุกข์มาก บางคนก็ทุกข์มาก บางคนก็ทำส่วนสมบัติของตัวเองง่าย สิ่งนี้คือวาสนาของเขา สิ่งนี้เป็นเรื่องสมบัติของโลก ความทุกข์ของโลก การสร้างเนื้อสร้างตัวมันก็ยังเป็นสิ่งที่มหัศจรรย์อยู่แล้วนะ

แต่การสร้างสมบัติภายในมันมหัศจรรย์กว่านั้นหลายเท่านักเลย หลายเท่านักเพราะอะไร เพราะนักปฏิบัติเป็นหมื่นเป็นแสน ผู้ที่ทำความสงบผลเป็นสัมมาทิฐิความเห็นจริงมีกี่คน ผู้ที่ยกจิตขึ้นวิปัสสนาได้สัจจะความจริงมีขนาดไหน

สิ่งที่มี คือสิ่งที่มันมีอินทรีย์ อินทรีย์สังวร สิ่งที่มีอินทรีย์สังวรในหัวใจนี้มีคุณประโยชน์ สิ่งที่มีอินทรีย์สังวร อินทรีย์แก่กล้า อินทรีย์คือสถานะที่รองรับสภาวะธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกละเอียดอ่อนมากๆ แม้แต่จิตหิวโหยมันแสวงอารมณ์เป็นความคิด ออกไปเป็นความทุกข์ เหยียบหัวใจของตัวเอง เราก็ไม่เข้าใจขณะที่มันปล่อยวาง ปล่อยวางออกมาเป็นสัมมาสมาธิ เป็นความอึดเต็มของจิต จิตนี้อึดเต็มเลยๆ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติไม่มีครูบาอาจารย์ก็เข้าใจว่าสิ่งนี้คือนิพพาน สิ่งนี้คือสิ้นสุดกระบวนการของการประพฤติปฏิบัติต่างๆ ที่ยังไม่ได้เริ่มต้น ใหม่ๆ ที่ยังไม่ได้ปฏิบัติเลย ยังไม่ได้เข้ามรรคญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแม้แต่ชนิดเดียว นี่คุณค่าของชีวิต

ถ้าคุณค่าของชีวิตยังมีลมหายใจอยู่แล้วมีครูมีอาจารย์คอยชี้แนะสิ่งนี้ ถ้าเราตายนะ การประพฤติปฏิบัติหรือการหมกอยู่ขี้ของเร อาพาธดาบสตายไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังเสียดาย แล้วเราประพฤติปฏิบัติอยู่อย่างนี้ มีครูมีอาจารย์ชี้แนะอยู่อย่างนี้ มันเป็นคุณสมบัติของเรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปสอนอาฬารดาบส อาฬารดาบสก็ตายเสียแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมีชีวิตอยู่ที่เทศนาว่า การเผยแผ่ศาสนา มา จนมีพระโมคคัลลานะ พระสารีบุตรเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวา พระอรหันต์มีมหาศาลเลยสมัยพุทธกาลนะ

ในปัจจุบันนี้เรามีชีวิต คุณค่าชีวิตเรามีอยู่ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว มีแต่ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้เป็นร่องรอยให้เราก้าวเดินตามธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ เราก็ยังมีคุณค่าใน ชีวิตของเรามีอยู่ เรามีคุณค่า เราพบพระพุทธศาสนาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้แล้วบุญญาธิการเราจะมีมากขนาดที่เราจะรื้อค้นไหม ถ้าเราไม่รื้อค้นเราจะไม่สนใจ

คุณชีวิต เขาใช้ชีวิตกัน ใช้ชีวิตแบบสวะ แบบสังคม ลอยไปวันหนึ่งๆ ประสาของเขา ตายไปก็เกิดในวัฏฏะ ลอยไปในวัฏฏะ เหมือนกับสวะ เราไม่เอาอย่างนั้น ถ้ามันปฏิบัติได้ผลขึ้นมาที่จะเป็นผลของเรา ถ้าปฏิบัติ ถ้าผลมันไม่เกิดขึ้นมาเราก็ปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้อิทธิพลแก่กล้าขึ้นมา ให้สิ่งสถานะรองรับในหัวใจ ให้มีเชาวน์ มีปัญญาในการตรึกในหัวใจ ในการรื้อค้นกิเลสในต้นหาความทะยานอยากในหัวใจ ในการเบิกถอนออกมา

นี่ปฏิบัติถึงที่สุดแล้วศาสนธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีบุญกุศล จะสร้างบาปอกุศล ถึงที่สุดแล้วต้องกลับมาที่การประพฤติปฏิบัตินี้ ถ้ากลับมาที่การประพฤติปฏิบัตินี้ ขณะที่เราประพฤติปฏิบัติ เรามีปัญญาของเรา เราใคร่ครวญของเรา เราประพฤติปฏิบัติของเรา ความสัมผัส กิจจญาณ กิจจญาณคือการสัมผัสของใจ

จิตที่มันมีสัมมาสมาธิแล้วมันเข้าไปวิปัสสนา กาย เวทนา จิต ธรรม เวลามันวิปัสสนามันปล่อยแล้วปล่อยเล่า ครูบาอาจารย์จะคอยชี้แนะ คอยประคองไว้นะแล้วเราก็ทำของเราเรื่อย ทำของเราจนถึงที่สุดมันขาดนะ สิ่งนี้ขาดออกไป จิตเป็นจิต กายเป็นกาย ทุกข์เป็นทุกข์ กายเป็นกาย ทุกข์เป็นทุกข์ ความรู้สึกอันหนึ่งหลุดออกไป ยถาภูต สัจจะความจริงเกิดแล้ว ญาณทัตสนะ ขณะที่เกิดเกิดเป็นพระโสดาบัน มันมีญาณทัตสนะ คือ ตัวจิตนี้มันเกิดใจ สิ่งในตัวจิตมันเกิด ชีวิตเห็นใหม่ คุณค่าของชีวิต

คุณค่าของชีวิตในปุณฺณ คุณค่าชีวิตของพระโสดาบัน เรามีคุณค่าชีวิต ชีวิตของเรามันงอกงาม มันเปลี่ยนสถานะ มันเปลี่ยนภพสถานะของภวาสวะ ภพนี้เจริญขึ้นมาได้กับชีวิตของโลกที่

เขาสนใจแต่เรื่องวัตถุ ชีวิตนี้ของเขาก็เป็นปุถุชน ชีวิตนี้ของเขาเป็นแค่สวะเหมือนสวะในแม่น้ำลอยไป

แต่ชีวิตของเรามันเปลี่ยนสถานะนะ มันไม่เป็นสวะแล้วเพราะอะไร เพราะถ้าชีวิต...สิ่งที่ เป็นชีวิตโศกบันมันเข้าสัจจะความจริงใจ มันว่างนะ มันปล่อยวาง ปล่อยวางอะไร ปล่อยวางใน สักกายทิฐิ ความเห็นว่าเป็นเรา สิ่งที่ความเห็นว่ากายนี้เป็นเรา เรานี้เป็นกายแยกออกจากกัน จิตนี้ มันอยู่ในสถานะของมัน อยู่ในสถานะของมัน ความว่าง ความปล่อยวางในหัวใจนั้น สติ เห็นไหม ไม่สัสัพพตปรมาส ไม่ลุ่มคล่ำ มันจะรู้จริงความจริงของมัน

มันเห็นโลกเป็นสภาวะแบบโลก แล้วของเขายู่กับโลกโดยที่ไม่ไปกับโลก อาศัยโลกอยู่ เพื่อจะดำรงชีวิตต่อไป แล้วไม่เป็นสวะ เพราะสิ่งนี้จะไม่หมุนไปในวัฏฏะ ถ้าจะเกิดตายก็อีก ๓ ชาติเท่านั้น ไม่ใช่เหมือนกับสวะที่มันลอยไปในน้ำแล้วมันจะผูกพันไปในน้ำ

แต่นี้ชีวิตนี้ถ้าพูดถึงเป็นปุถุชน มันก็ต้องเกิดต้องตายไปตามวัฏฏะอย่างนั้น เป็นสวะอันนั้น นะ อันนี้ไม่สวะเพราะมันต่างกับเขา มันมีเป้าหมาย มันมีจุดหมายของมัน มันจะต้องทำลายตัวมันเองโดยคุณธรรม ไม่ใช่ทำลายมันเองโดยขยะ สิ่งที่ย่อยสลายตัวมันเองโดยที่ไม่มีชีวิต ไม่มี ความรู้สึก อันนี้มันมีความรู้สึก มันมีสถานะรองรับ คือตัวจิตที่รองรับ ตัวจิตที่ว่า จิตปล่อยออกมาจากมรรคญาณอันนั้น ขณิกัตถ์ ญาณทศสนั นี่ชีวิตของพระโศกบันแล้วพระโศกบันก้าวเดินต่อไป

ชีวิตนี้มันพัฒนาไปเรื่อยๆ ความรู้สึกของจิตดวงนี้ จิตดวงที่ว่ามืดดำ มีอำนาจาสนาน้อยที่ต่ำต้อยอย่างนี้ เวลามันมีความสัมผัส สิ่งนี้สัมผัส คู่พระไตรปิฎก หนังสือกระดาษกับหมึกเขียนกัน แต่ภาชนะหัวใจมันสัมผัสนะ มันรับรู้สถานะของโศกบันแล้วมันก็วิปัสสนาของมันขึ้นไปนะ ความสงบตามขึ้นไป มรรค ๔ ผล ๔ ถ้า มรรค ๔ ผล ๔ วิปัสสนาขึ้นไป ธรรมย้อนอดีต...ย้อนทวน กระแสกลับเข้าไปในความรู้สึกนั้น ถ้าจับกาย เวทนา จิต ธรรม โดยสัจจะความจริงของเขาได้

การงานของจิตผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ พระที่ประพฤติ พระป่า พระปฏิบัติ นั่งหลับหูหลับตา เดินไปเดินมา สิ่งที่ได้เดินไปเดินมา เขจะมีคุณสมบัติอะไรขึ้นมา เขาจะเป็นประโยชน์กับโลกได้ ยังไง ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เป็นสิ่งที่องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าประทานไว้ แล้วสิ่งที่จะ...ภาชนะที่อยู่ในหัวใจที่มันได้รับสถานะอย่างนี้ขึ้นมา อัน นั้นเป็นสมบัติความจริง

ธรรมที่มีชีวิตนะ ชีวิตโศดาบันจะเข้าใจสัจจะตามความจริงว่ากายกับจิตนี้ไม่ใช่อันเดียวกัน กายก็กาย จิตก็จิต ทุกข์ก็ทุกข์ แยกออกจากกัน เห็นสัจจะตามความจริง พระโศดาบันรู้สัจจะความจริงนะ รู้จากหัวใจ ใครจะถามปัญหาในวงของพระโศดาบัน พระโศดาบันอธิบายได้หมดละ แต่พระโศดาบันจะไม่รู้สิ่งที่เป็นเหนือกว่าความรู้ของโศดาบัน ถ้าวิปัสสนาขึ้นไป สิ่งที่เป็นเหนือกว่าอุปาทานในกาย วิปัสสนาไปสิ่งต่างๆ วิปัสสนาจับได้ พิจารณาไปได้ พิจารณาถึง กิจญาณปล่อยถึงที่สุด กายกับจิตแยกออกจากกัน นี่ชีวิตของสกิทาคามีนะ

ชีวิตของสกิทาคามี มันมีความว่างอย่างไรละ ความว่างของโศดาบันกับความว่างของสกิทาคามีต่างกันอย่างไร ความว่างของโศดาบันนะ มันจะมีชีวิตของโศดาบัน ความว่างคือรับรู้เข้าใจในปัจจุบัน สิ่งที่กระทบรุนแรงเข้าใจหมด

แต่สิ่งที่ละเอียดอ่อนเห็นไหม นางวิสาขาเป็นพระโศดาบันยังมีครอบครัวยังได้ มีครอบครัวได้ เพราะสิ่งที่ในหัวใจ กามราคะเรียกร้องนี้โศดาบันไม่ทัน แต่ถ้าเป็นเสียง เป็นโลกธรรม ๘ ตีฉันทินทา เป็นเรื่องของความทุกข์ ความยาก โศดาบันทัน เข้าใจหมดเลย ชีวิตเป็นอย่างนี้ ความเป็นไปของโลก ทุกข์ สิ่งทุกข์ ทุกข์ใจ ทุกข์กับจิตไม่เข้าสะท้อนกัน มันก็อยู่ของมันได้ แต่ถ้าเป็นสิ่งที่เรียกร้องมาจากภายใน พระโศดาบันไม่ทัน นี่ความว่างของพระโศดาบัน

ความว่างของสกิทาคามีละ ความว่างอย่างนี้ชีวิตของสกิทาคามี ชีวิตสกิทาคามี กายกับจิตแยกออกจากกัน กายเป็นโพธิ จิตเป็นกระจกใส ว่าง...ว่างกว่าโศดาบัน ลึกล้ำกว่าโศดาบัน มีความเข้าใจ มีความเห็นเข้าใจสิ่งที่หัวใจเรียกร้องได้มากกว่า เพราะกามราคะ ภูมิอะอ่อนลง สิ่งที่เป็นกามราคะ ภูมิอะอ่อนลง เห็นไหม

สิ่งที่หัวใจเรียกร้องจากภายในมันจะเรียกร้องไม่ได้อย่างสมความปรารถนาของเขา เพราะเรามีสติกับปัญญาเท่าทัน สิ่งที่สติปัญญาเท่าทัน ความว่างอันนี้มันก็ละเอียดอ่อนกว่า นี่ชีวิตสกิทาคามี

ถ้าชีวิตสกิทาคามีมันจะมีความสุขเพลิดเพลิน ดิศสภาวะแบบนั้น แต่ถ้ามีอำนาจาสานะจะย้อนกลับ ย้อนกลับเข้าไปเห็นกลับจากภายใน ความสัมผัสจากภายในธาตุขันธ์ สิ่งที่เป็นธาตุธาตุคือร่างกาย ขันธ์คือความรู้สึกของใจ สิ่งกระทบกระเทือนกันอยู่ในหัวใจถ้าย้อนกลับเข้าไปเห็นกามราคะ สิ่งที่เป็นกามราคะ เห็นไหม นี่คุณค่าของชีวิตนะ

ถ้ายังมีชีวิตอยู่ ยังมีการมูมานะ ยังมีการประพฤติกปฏิบัติ มีการยกสถานะของจิต จิตจาก โสดาบัน จิตสภิกขาคามีแล้วเข้าไปถึงจับกามราคะได้ จะเป็นอนาคามรรค สิ่งนี้อนาคามรรค ก็ว่า เริ่มต้นเป็นผู้ที่สั่ง สั่งสิ่งที่สั่ง สั่งสินค้า เราเริ่มต้นสั่งสินค้าเป็นอนาคา แต่สินค้ายังไม่ตกมาเพราะเรายังไม่สามารถหาสิ่งต่างๆ ไปชำระได้ สิ่งที่จะชำระคือ เงินที่เราจะชำระสินค้านั้น

แต่นี้ก็เหมือนกัน นี่คือมรรคญาณ สิ่งที่มีมรรคญาณจะเข้าไปทำลายในสิ่งที่เป็นกามราคะ ได้อนาคามรรค อนาคามรรคคือสิทธิ สิทธิที่จะเข้าไปหยิบนั้น สิทธิเหมือนเข้าไปห้างสรรพสินค้า เรามีเงินทองขนาดไหนเราก็ซื้อสินค้าได้เท่าที่เรามีเงินทองนั้น

นี่ก็เหมือนกัน อนาคามรรคนี้ สิ่งที่เป็นอนาคามรรคนี้ คือตัวเงิน คือสิ่งที่เราจะไปซื้อสินค้านั้น ถ้าซื้อสินค้านั้น เราต้องสร้างสภาวะแบบนั้น ถ้าจับกายได้จะเป็นอสุภะ ถ้าจับจิตได้จะเป็นกามราคะ

สิ่งที่เป็นกามราคะ ระหว่างธาตุขันธ์กับจิตกระทบกระทั่งกัน สิ่งกระทบกระทั่งกัน สิ่งทำงานกันจะได้ความรุนแรงมหาศาลขนาดไหน เพราะกามราคะนี้เป็นสิ่งที่รุนแรงมาก การประพฤติกปฏิบัติจะต้องทำลายกัน จะต้องทำลาย ทำลายนะ ทำลาย อย่างอสุภะ ทำลายๆ ทำลายให้มันอ่อนตัวลง อ่อนตัวลงเพราะถ้าไม่ทำลาย สิ่งนี้นั้นมันมีกำลัง

วิปัสสนาเป็นอสุภะขนาดไหน มันก็ตกภาพนั้นทำลายภาพนั้นไป ภาพนั้นหลุดไป ภาพนี้ปล่อยวางไป ปล่อยวาง ปล่อยวางให้มันอ่อนตัวก่อนพออ่อนตัวลง ถ้าอ่อนตัวนะกิเลสมันอยู่ในหัวใจของเรา มันก็ว่าปล่อยแล้ววางแล้ว ดิต ดิตตลอดไป การประพฤติกปฏิบัติ ดิตคือว่าปล่อยวางขนาดไหนไม่สมุจเฉตปหาน ถ้าไม่สมุจเฉตปหาน เงินของเราไม่มีจำนวนพอที่จะซื้ออนาคาผลได้ มรรคญาณของอนาคามรรค เหตุผลไม่พอไม่สมควรจะเอาอนาคาผลไม่ได้

สิ่งที่อนาคาผล ถึงขนาดปล่อยวางขนาดไหน เพราะกิเลสมันอยู่ในการประพฤติกปฏิบัติ นั้นเราถึงช้า ยกขึ้นมาให้เป็นสุภะเป็นอสุภะ เพื่อฝึกให้หัวใจเท่าทัน ให้เข้าใจสิ่งนี้เป็นสุภะ คือความพอใจ สิ่งนี้พอใจเพราะอะไร ถ้าเราต่อต้านเต็มทีกิเลสมันก็ออกแถมหนึ่ง พอต่อต้านเต็มที่ เราก็ต้องทำความยอมรับเขาบ้าง ยอมรับเพื่อจะหลอกล่อให้กิเลสออกมาให้เราเห็นสถานะสัจจะความจริง สุภะ-อสุภะ พยายามทำให้จิตสมดุล

ถ้าสิ่งนี้เราวิปัสสนาจนสิ่งนี้เจือจาง สิ่งนี้อ่อนน้อม สิ่งนี้กำลังของกิเลสเบาลงๆ แล้วมรรคญาณสูงขึ้นๆ คือเราพยายามสร้างสมมรรคญาณสูงขึ้นๆ สิ่งนี้มันจะดังเข้ามาจากภายนอกเข้ามาถึงจนเป็นภายใน เข้ามาอย่างไร ก็ตัวใจ ตัวที่ขันธ ธาตุขันธ ธาตุขันธกับจิตสัมผัสสัมพันธ์กัน ตัวอวิชชาไม่เข้าใจ ตัวอวิชชาคือตัวไม่รู้ “ไม่รู้” คือไม่รู้ในตัวเอง แต่ตัวกามราคะคือสัญชาตญาณของพืชพันธุ์ที่กลางทะเลทรายไป

พืชพันธุ์ที่กลางทะเลทรายมันได้น้ำ ได้สิ่งต่างๆ มันเจริญงอกงามเป็นความมหัศจรรย์นะ สิ่งที่ว่าเป็นการราคะในหัวใจ มันมีความพอใจของมัน สิ่งที่เราทำลายสิ่งนี้ ทำลายความงอกงาม ทำลายการราคะ ทำลายสิ่งที่เป็นพืชพันธุ์เผ่าพันธุ์ของสัตว์โลก เพราะการราคะเป็นที่เกิดของจิตใจ จิตมันเลยเกิดสภาวะแบบนั้น วิปัสสนาเข้าไปถึงที่สุดแล้วมันทำลายกันสมุจเฉตปหานขาด! ขันธไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ขันธ การราคะปล่อยวาง อสุภะทำลายขึ้นมา ครั้น... หัวใจทำลายไป นี่ชีวิตอนาคา คุณค่าของชีวิตได้เป็นชีวิตอนาคา

ชีวิตอนาคามีความว่างขนาดไหน ว่างมากเพราะอะไร เพราะจิตนี้มันปล่อยวางต่างๆ ขันธกับจิตกระทบกระทั่งกันถึงเป็นความรู้สึก ความนึกคิด ขณะที่การราคะคือธาตุขันธกับจิตทำลายกัน สิ่งที่สุด...วิปัสสนาเข้าไป ถ้าใช้ปัญญาเข้าไป นี่ชีวิตพระอนาคา

ชีวิตอนาคานี้พยายามรู้ก่อน เพราะถ้าชีวิตอนาคามันจะรู้ก่อนว่าเราจะต้องมีการกระทำต่อไป มันพยายามรู้ก่อนเข้าไป เศษส่วนนะ เศษส่วนคือสิ่งที่อนาคา ๕ ชั้น มันมีลึกลับของมันอยู่ พยายามซ่อมพยายามวิปัสสนาเข้าไปมันจะปล่อยอึกๆ ปล่อยอีกจนมันว่างหมดเลย ปล่อยอีกเพราะอะไร เพราะขันธกับจิต ธาตุกับจิตมันสัมพันธ์กัน กระทบกันมันถึงเป็นความรู้สึก

ขณะที่มันปล่อยออกไป ขณะจิตที่มันหลุดออกไป ชีวิตของอนาคามันมหัศจรรย์มาก มันจะติดของมันตลอดไป เพราะมันจับต้องสิ่งใดไม่ได้ มันจะว่างออกไปหมดเลย จิตนี้หลุดออกไป นี่หลุดออกไปเป็นสภาวะของเขา นี่สิ่งที่เป็นชีวิตอนาคา ฟังว่ามหัศจรรย์มาก แล้วความมหัศจรรย์มาก นี่คุณค่าของชีวิตใจ เพราะมีชีวิตอยู่ ถ้าตายตอนนี้นะ ครูบาอาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่มีสติสัมปชัญญะไม่ติดนะ เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยจะตายไม่อยากจะตาย เพราะตายแล้วยังต้องเกิดอีก นี่ชีวิตคือการเกิดและการตาย มันเป็นสวณะที่วนไปในวัฏฏะ

แม้แต่ประพตปฏิบัติเป็นพระอนาคา ถ้ามีสติรู้ไม่อยากจะ เว้นไว้แต่ไม่เข้าใจเพราะ
อวิชชาครอบงำ ยังเข้าใจว่าสิ่งนี้ถึงที่สุดแล้วก็ปล่อยตาย พอตาย เกิดบนพรหมรู้ทันที รู้ทันทีเลยนะ
นี่เพราะเขาคิดถึงไม่รู้ในปัจจุบัน เกิดแล้วถึงรู้

แต่ถ้าเป็นรู้ปัจจุบันสิ่งนี้ย้อนกลับ ถ้าย้อนกลับได้ ถ้ามีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะแล้วมีอำนาจ
วาสนา วาสนาไหนมันก็ต้องเศร้าหมอง วาสนาไหนมันก็มีความรู้สึก มันเป็นไฟสุมขอน มัน
มีสิ่งใด การอาศัยอาวรณัง สิ่งที่เป็นอาลัย สิ่งที่เป็นหัวใจที่ว่าเกิดมาแล้วมีความทุกข์ๆ มันสะสม
อยู่ตรงนี้

สิ่งนี้เป็นตรงนี้มันถึงสะสมอยู่ที่ใจ ถ้าย้อนกลับได้ ถ้ามีสิ่งที่ย้อนกลับ อรหัตมรรค
ย้อนกลับเข้าไปถึงตัวจิต ทำลายจิตทั้งหมดนะ ถ้าทำลายทั้งหมด สิ่งที่เกิด ชีวิตพระโสดาบัน มันมี
ตัวจิต จิตนี้เป็นผู้รับต่างๆ เข้ามา รับความเห็นผิดของกาย ความเห็นผิดของกายรับเข้ามาก็มีตัวจิต
ตัวรับรู้ แล้วตัวจิตนี้ก็ยกขึ้นวิปัสสนาต่อไป วิปัสสนาไป เหตุผลถึงจุดแล้วก็ปล่อยวางขาด
ออกไปเป็นชีวิตสภิกาก็มีตัวจิตนะเพราะมีขันธ มีธาตุขันธเพราะจิตนี้ปล่อยธาตุขันธเข้ามา ปล่อย
กาย ปล่อยธาตุคือกาย ปล่อยขันธคือจิตเข้ามา เวลาถึงอนาคาก็มีขันธ

ขันธคือสิ่งที่เป็นสิ่งที่ละเอียดที่จิตกระทบกับขันธ แต่ถ้าเป็นอสุภะ เวลาปล่อยเข้ามา
หมดแล้วมันเป็นนามธรรมอันหนึ่งที่ไม่มีความสัมผัส มันถึงว่างมันถึงปล่อยออกไปแล้วเข้าใจผิด
ว่าสิ่งนี้เป็นนิพพานใจ แต่ถ้าเข้าไปทำลายตัวนี้ใจ ตัวจิตที่ปล่อยวางเขาเข้ามามันมีความรู้สึกอันนี้
ใจ แล้วมันปล่อยวางเข้ามามันก็ว่างหมด นี่เรื้อนว่าง ไปอยู่ในบ้านว่างหมดเลย แต่อันนี้มันอยู่มัน
มองไม่เห็น มันไม่ยอมรับ นี่อวิชชามันไม่ยอมรับมันหรือ มันไม่ยอมให้จับต้องมันได้

นี่ชีวิตของพระอนาคาเป็นอย่างนี้นะ ว่างหมดมีความสุข แต่อ้อยอิงกับความอวิชชาตัวนั้น
ไม่เข้าใจ นี่ย้อนกลับเข้าไป ถ้าเป็นมันอรหัตมรรคจับตัวนี้ได้ แล้วทำลายตรงนี้หมด ขณะที่ทำลาย
ตัวจิต อาสเวหิ อาสวะสิ้นไป จิตตาน วิมูจจิต จิตตัวนี้ไม่ใช่จิตเป็นโลกๆ ไม่ใช่จิตของพระ
อนาคา จิตของพระอนาคามันมีอวิชชาอยู่ถึงเรียกว่าจิตได้

แต่ขณะที่หมดไปจากเชื้อใจ มันเป็นเรื่องที่นอกเหนือสมมุติบัญญัติใจ มันถึงพ้นออกไป
นี่ชีวิตพระอรหันต์ไม่มีสิ่งใดๆ พาดพิง ไม่มีสิ่งใดๆ เกาะเกี่ยว ไม่มีสิ่งความว่าง ว่าง ว่าง ว่าง ว่าง
สิ่งต่างๆ ไม่ใช่ทั้งหมด เพียงแต่ว่าเป็นสื่อสมมุติ

เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการท่านเทศนาว่าการ ท่านถึงต้องเอาสิ่งที่เป็นร่องรอย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว วางธรรมและวินัยนี้ไว้ให้เราก้าวเดิน ถ้าเราก้าวเดินตามธรรมและวินัย ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเป็นฝ่ายเหตุชะส่วนใหญ่ ผลที่บอกถึงมรรคผล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้บอกไว้ แต่ผู้ที่เข้าไปประพฤติปฏิบัติเข้าไปรู้จริงเห็นจริงจะเข้าใจตามความเป็นจริง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าธรรมและวินัยนี้ไม่ผิดเลย ถูกต้องทั้งหมดเพียงแต่อวิชชา ความไม่รู้ของเราไปปิดเบือนแล้วเรียกร่องผลว่าจะต้องทำตามให้ได้อย่างเรา อย่างที่อวิชชานั้นมันวาดภาพไว้ไง มันถึงไม่ได้ผล มันถึงไม่เป็นสัจจะความจริงที่ผู้ใดกระทำสมควรแก่ธรรม เป็นสันติภูมิโกขึ้นมาจากหัวใจ

ฉะนั้นเวลาครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติไปถึงเป็นชีวิตพระอรหันต์นะ ชีวิตที่มีคุณค่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาอีก ๔๕ ปีที่ยังเทศนาว่าการอยู่ จิตที่ออกเป็นวิมุตติไม่มีสิ่งใดๆ เข้าไปเจือปนได้ แต่สอุปาทิเสสนิพพาน คือพระอรหันต์ที่มีเศษส่วน นิราตุขันธเป็นเศษ เป็นเศษส่วนเป็นสิ่งที่...ชีวิตที่เกิดและตาย คนตายแล้วจิตออกไปจากร่าง ถึงถ้าทิ้งร่างกาย

แต่ขณะที่ว่าพระอรหันต์ยังมีชีวิตอยู่ ธาตุขันธเป็นเศษส่วน เวลาว่าเกิดตายๆ คนเกิดต้องตายหมด แต่เวลาที่มีกิเลสตายแล้วก็ต้องเกิดหมด แต่พระอรหันต์ เกิดชาตินี้ชาติสุดท้าย ถ้าตายๆ ตั้งแต่กิเลสมันตายไปจากใจ ไม่มีอะไรตาย เพียงแต่สละกั้นธรรมชาติของเขา เพราะจิตนี้ไม่มีตายอีกแล้วไม่มีตายแล้วก็ไม่มีเกิด ไม่มีตายไม่มีเกิด มันถึงไม่ใช่สวะไง ใช้ชีวิตแบบสากยบุตรพุทธ ชีโนรส ใช้ชีวิตแบบชาวพุทธ

ในเมื่อเกิดมามีชีวิตแล้วมีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดเป็นมนุษย์มีบุญกุศลมหาศาลเลยแล้วพบพระพุทธศาสนา ถ้าใช้ชีวิตแบบรื้อคันสภาวะธรรมจากภายใน ชีวิตนี้จะมีคุณค่ามาก ถ้าใช้ชีวิตแบบแสวงหาไปตามโลกเหมือนสวะชิ้นหนึ่ง สภาวะของสวะชิ้นนั้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งแต่ตรัสรู้มา อีก ๔๕ ปีนะ เทศนาว่าการอยู่นี้ สิ่งนี้สอุปาทิเสสนิพพานคือสิ่งที่เศษส่วนที่ยังใช้อยู่ ใช้เพื่อวางศาสนา แล้วแต่อำนาจาสนาว่าขนาดไหน

เวลาพุทธกิจ ๕ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงญาณเลยนะว่าผู้ใดมีศักยภาพที่จะรู้ทันได้ แล้วชีวิตเขามีอันตรายไหม ต้องไปเอาคนนั้นก่อน เพราะถ้าปล่อย คนนั้นก็ตาย เขาก็หมดโอกาส องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงญาณใช้ชีวิตเพื่อสัตว์โลกนะ นี่รู้สัตว์คนสัตว์ไหม

แล้วในปัจจุบันนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว ไม่ได้ถึงญาณ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไป แต่ธรรมและวินัย เราถึงธรรมวินัยต่างหาก ไม่ใช่ธรรมวินัยจะถึงเรานะ เราศึกษาธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราก็ประพฤติปฏิบัติให้สมควรแก่ธรรม

ถ้าให้สมควรแก่ธรรม นี่ใช้ชีวิตแบบมีคุณภาพ ถ้าใช้ชีวิตแบบคุณภาพ ชีวิตมันจะทุกข์ยากขนาดไหน ทุกข์ยากจากภายนอกก็คือปัจจัยเครื่องอาศัยมันมีขาดตกบกพร่อง มันมีคราวถึงขนาดที่ไม่มีมหาวิทยาลัยจนเป็นภาระรับผิดชอบ สิ่งนี้เป็นความทุกข์ทั้งนั้นเลย ความทุกข์เพื่อใช้จรรโลงชีวิตนี้ไง ชีวิตนี้ดำรงไว้ ดำรงไว้เพื่อจะค้นคว้าเพื่อจะพยายามค้นหาสมบัติจากภายใน

สิ่งที่เป็นปัจจัยภายนอกเครื่องอาศัยขาดแคลนไปชีวิตก็ยังอยู่ สิ่งที่มีมากเกินไปจนเป็นภาระรับผิดชอบ มันก็เป็นสิ่งที่กังวล เป็นความทุกข์ทั้งนั้นเลย แต่ถ้าสมบัติจากภายใน ในทางวิชาการเขา ปัญญาไม่ได้ไว้ใช้แบกหาม ปัญญาไม่ต้องแบกต้องห้ามศึกษาขนาดไหน ยังมีปัญญามากยิ่งดี ปัญญาอย่างนั้นกิเลสมันหลอก มันยังแสวงหาขนาดนั้น ยังทุกข์ยากขนาดนั้นนะ รู้มหาวิทยาลัยแต่ไม่รู้จักตัวเอง

แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะปฏิเสธ ลบล้าง ลบล้างสิ่งที่เป็นต้นกิเลส คือเรื่องจิตจากภายนอก ลบออกให้หมดเลยแล้วให้เกิดภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญาจะเกิดขึ้นขณะที่สมาธิเจตปหาน ขณะที่ความรู้จริง นี่มันมหัศจรรย์ขนาดนั้นนะ มันจะเห็นความมหัศจรรย์ของจิต เห็นความมหัศจรรย์ของการใช้ชีวิตโสดาบัน ชีวิตสัทธา ชีวิตอนาคา ชีวิตพระอรหันต์ มันมีความมหัศจรรย์ของมันจากภายใน

ถ้าความมหัศจรรย์เกิดขึ้นมาจากภายใน ไม่รู้อะไรเลย รู้ทุกอย่าง ไม่รู้อะไรจากสมมุติบัญญัติเลย รู้ทุกอย่างแต่ที่เขารู้ๆ กัน เขาอยากรู้ เขาแบกหามกันเพื่อจะให้อ่าน เขาไม่รู้อะไรเลย ไม่รู้เพราะอะไร ไม่รู้เพราะไม่รู้ขณะจิตที่มันปล่อยวาง ไม่รู้ขณะจิตที่มันเปลี่ยนจากปุถุชนเป็นกัลยาณปุถุชน จากกัลยาณปุถุชนเปลี่ยนเป็นโสดาปัตติมรรค ขณะที่มันเป็นโสดาปัตติมรรค เปลี่ยนโสดา

ปัดติมรรคเป็นโศดาปัดติผล คำว่า“เปลี่ยน” คือว่าขณะที่มันทำ สิ่งของมันเปลี่ยนไปแล้วมันเป็นอ
 ฐานะ จะกลับเข้ามาเป็นกลับมาเป็นอย่างเดิมอีกไม่ได้

แล้วถ้ายกขึ้นสภิกาคามรรค สภิกาคาผล มันเป็นขณะจิตที่มันเปลี่ยนไป มันเป็นอกุปปะ
 มันจะไม่กลับอีก มันจะเป็นไปไม่ได้ มันไม่ใช่ในวิญญูที่เวียนไปเวียนมา มันถึงไม่ใช่สวะไง มัน
 ถึงได้ศากยบุตร เป็นพุทธชิโนรส เป็นชีวิตของลูกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยแท้จริง

ถ้าจะเป็นลูกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยแท้จริง จะเห็นพุทธะ จะเห็นความ
 เป็นไปของใจ แล้วจะชำระกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป จนสมความปรารถนาของผู้ที่ประพฤติ
 ปฏิบัติ เอวัง